

12. 29. Svátek (je-li půst, povolena ryba)
2.Kor 11,21– 12,9; Mat 16,13–19

✚ **Slavní a všechvalní, nejpřednější z apoštolů Petr a Pavel**

13. 30. Svátek (je-li půst, povolena ryba)

☞ **Sbor sv. slavných a všechvalných 12ti apoštolů:** Petra, Ondřeje – bratra jeho, Jakuba Zebedeova, Jana – bra-

tra jeho, Filipa, Bartoloměje, Tomáše, Matouše, Jakuba Alfeova, Judy Jákobova neboli Tadeáše, Šimona Zeloty a Matěje • Svt. Sofronij, ep. irkutský; mč. Meliton; Petr; Perpetua; Michal – sadař athénský

ČERVENEC

Den má 14 hod. a noc 10 hod.

14. 1. Je-li půst, povoleno víno a olej

☞ **Sv. nezištníci Kosma a Damián**, v Římě trpící • Ct. Petr Patricij; spr. Angelina Srbská, vládkyně

15. 2. Je-li půst, povoleno víno a olej

☞ **Položení roucha přev. Bohorodice ve Vlachernách** • Svt. Juvenalij, patr. jerusalemský; Fótij, metrop. kyjevský a celé Rusi. Ikona Matky Boží „Achtýrská“

16. 3.

Mč. Hyacint • ✚ Svt. Filip, metrop. moskevský. Mč. Diomid, Eulapij, Asklipiodot; mč. Mokios a Marek. Ct. Alexandr, vůdce mon. „neusínajících“. Bl. Joann, pro Krista jurodivý, moskevský

17. 4. Řím 8,28–39; Jan 15,17–27; 16,1–2

Svt. Ondřej Krétský; spr. Marta, matka ct. Simeona Divnohorce • **Ct. Andrej Rublev**, ikonopisec. Mč. Theodot a Theodotie. ✚ **Svatí carští mučedníci – poslední ruský car Nikolaj II., carevna Alexandra, carevič Alexij, Olga, Tatána, Marie, Anastasie** a ostatní s nimi

18. 5.

✚ **Ct. Athanasij Athonský** • ☞ **Ct. Sergij Radoněžský**, igumen. Mče. Anna a Kirilla; ct. Lampád, divotvorec irinopolský; ctmč. velkokněžna Jelizaveta a inokině Varvara

19. 6.

Ct. Sisoj Veliký • Památka mč. Jana Husa a mč. Jeronýma Pražského. Mč. Marín, Marta, Auditax, Avvakum, Kirin, Valentín – presbyter, Asterij a další v Římě. Mč. Lukie panna a s ní Rix, Antonij, Lukian, Isidor, Dion, Diodor, Kuton, Aronos (Orion), Kalik a Satur; mč. Isaur diákon, Innokentij, Felix, Herm, Vasil, Peregrin, Ruf a Rufin Makedonští.

20. 7.

Ct. Tomáš Malský; ct. Akakij • Mč. Peregrin (Pelhřim), Lukián, Pompeus, Hesyhij, Papus, Saturnin a Heřman; mč. Evangelios. Ctá. Evfrosinije (dříve Evdokije), kn. moskevská. Ikona přev. Bohorodice: „Odigitria Vlachernská“.

21. 8. Je-li půst, povoleno víno a olej

☞ **Vmč. Prokop** (a s ním druhové a 12 žen) • Spr. Prokop pro Krista jurodivý, ustužský divotvorec. ✚ Zjevení Kazanské ikony Matky Boží. Zázrak ikony „Zvěstování“ Ustužské

22. 9.

Svt.mč. Pankrác, ep. tauromenijský • Svt. mč. Cyril Hortinský; (mč. Andrej a Probus;) svt. Theodor, ep. edeský

23. 10.

Sv. 45 mč. v Nikopolis arménském: Leontij, Mavrik, Daniel, Antonij, Alexandr, Janikita a další • ✚ **Ct. Antonij Pečerský**, všech ruských monachů vůdce. Ct. Siluan, schimnik pečerský; ct. poustevníci egyptští, ohněm a dýmem umoření. ✚ Uložení uctívaného roucha (chitonu) Páně v Moskvě

24. 11.

☞ Vzpomínka divu vmč. Euthimie všechvalné, kterým bylo upevněno Pravoslaví; ☞ **aprov. Olga**, po svatém křtu Helena, velká kněžna ruská • Ct. Nikodým Vatopedský

25. 12.

Mč. Prokl a Hilarius; ct. Michal Malein • Ondřej Stratelat, Heraklitos, Faustus, Mina a druhové. Spr. Veronika. ✚ Ikona Matky Boží tzv. „Trojruká“

26. 13.
☩ Sbor archanděla Gabriela. Ct. Stefan Savvait • Sára Libijská; mč. Serapion

27. 14.
☩ Ap. ze 70ti Akila (a jeho manželka Priscilla, učedníci ap. Pavla, mučedníci) • Mč. Justus; ct. Onesim, divotvorec v Magnesii. Ct. Nikodim Svatochorec

28. 15. Je-li půst, povoleno víno a olej
Mč. Kiryk a Julita, jeho matka; ☩ sv. ap. rovn. veliký kníže Vladimír, po křtu Vasilij, posvětitel Rusů

29. 16. Památka svatých Otců šesti všeobecných sněmů (koná se v neděli)
Svt.mč. Athinogen a 10 jeho učedníků • Mč. Pavel a Alevína a Chionie; Antioch, lékař; Julie, panna. Památka svatých Otců 4. všeobecného sněmu. Svátek ikony Matky Boží Pskovské.

30. 17. Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ Vmč. Marína (Margarita) • Ct. Lazar a Irinarch Solovětští; ct. Leonid. Ikona přev. Bohorodice: „Odigitria Svatohorská“

31. 18.
Mč. Emilián Slovan (a mč. Hyacint Amastridský) • Vmč. Athanasius; mč. Marcel, Dasius a Maron; ct. Pamva Nitrijský; ct. Jan mnohostrádající, zátvorník pečerský; bl. Leontij Ustužský, pro Krista jurodivý

SRPEN

1. 19.
Ct. Makrina, sestra sv. Basila Vel.; ct. Dius • ☩ Ct. Serafim Sarovský; kn. Roman Rjazanský; ct. Paisij Pečerský

2. 20. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
Jak 5,10–20; Luk 4,22–30

☩ Svatý slavný prorok Eliáš • Spr. Áron, první kněz

3. 21.
Ct. Symeon, pro Krista jurodivý a Jan, spolupostník jeho; pror. Ezechiel • Ct. Onufrij, mlčenlivec a Onesim, zátvorník pečerský; mč. Eugenij

4. 22. Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ Ap. rovn. myronosice Marie z Magdaly; svt.mč. Foka • Ct.mč. Marcela; mč. Agapij; blaž. Kyprian Suzdalský, pro Krista jurodivý

5. 23.
Mč. Trofimus, Theofil a s nimi 13 dalších mč. • Mč. Apollonius; svt.mč. Apollinarius Ravenský; svt.mč. Vitalij.
+ Památka zjevení Matky Boží na hoře Počájevské k záchraně lávry od útoku tureckého. Počájevská ikona Matky Boží

6. 24.
☩ Mč. Kristýna • + Mč. kn. Boris a Glěb, po svatém křtu Roman a David; ct. Polykarp Pečerský

7. 25. Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ Zesnutí spr. Anny, matky přev. Bohorodice • Svaté ženy – Olympiada, diakonisa a Eupraksie, panna; mč. Sanktus, Mattur, Attala, Blandina, Bible, Vittta, Epagatha, Pontinus, Alexandr a druží; ☩ ct. Makárj, želtovodský divotvorce; ct. Theodora ze Sihly (Bohdana Karpatká). Památka 5. všeobecného sněmu

8. 26.
Svt.mč. Hermolaj, Hermippus a Hermokratos, jerejové nikomedští • Ct.mč. Paraskeva; ct. Mojžíš Uhřín Pečerský, mnohotrpící

9. 27. Je-li půst, povoleno víno a olej
2 Tim 2,1–10; Jan 15,17–16,2
☩ Vmč. a léčitel Pantelejmon;
+ ap. rovn. ct. Kliment, svt. ochridský, Angelár, GO-RAZD, Naum a Sáva, svatí pětipočetníci – učedníci sv. Cyrila a Metoděje • Bl. Nikolaj Kočanov Novgorodský, jurodivý

10. 28.
Ap. ze 70ti a diakoni: Prochor, Nikanor, Timon a Parmen • Mč. Julián, Eustatij a Akakij; Drosida, Euthimij a Antonije; Irína Kappadokijská. + Zjevení ikony Matky Boží Odigitrie (ukazující cestu) Smolenské

11. 29.
Mč. Kallinik • Mč. Serafima, panna; mč. Theodotie a tři děti její. Narození sv. Mikuláše.

Božská liturgie sv. Jana Zlatoústého.

Bilingue – církevně-slovanské a české znění
Český překlad dle „Sborníku modliteb a zpěvů...“ (sv. biskupa mučedníka Gorazda) a „Služebníku...“ (prot. Čestmíra Kráčmara); upraveno a rozšířeno dle církevně-slovanského (a místy i řeckého) znění.

Připravil prot. Jan Baudiš s kolektivem duchovních a teologů.

Jazyková spolupráce a hlavní korektura: Darja Mužíková

V Jihlavě 2013—2019 l.p. — v. 1.51

Obsah

Předmluva	2
Postup večerní	5
Liturgie – proskomidie	43
Řád liturgie katechumenů	67
Řád liturgie věrných	97
Zakončení liturgie (propuštění) ve všední dny	147
Zakončení liturgie (propuštění) na svátky Páně	151
Modlitby vkládané do ektenie	155
Modlitby po svatém přijímání	157
O drobení svatého Beránka	163
Obsáhlejší vzpomínání svatých při proskomidii	164
Kalendárium	166
Doslov a překladatelské poznámky	200

12. 30.

Ap. ze 70ti: Silas, Siluan, Kriskentij, Epenetus a Andronik • Mč. Jan Vojín; mč. Polychron – sv. babylonský a dal.; svt.mč. Valentýn a učedníci jeho

13. 31.

☩ Předsvátek vynesení svatého uctívaného a oživujícího kříže Páně. ☩ Spr. Evdokim Kappadocký • **Spr. Josef z Arimatie**; mč. Julita. Příprava na půst k Zesnutí přev. Bohorodice

SRPEN

Den má 13 hod. a noc 11 hod.

14. 1.

Začátek půstu k Zesnutí přev. Bohorodice
Kříží: 1 Kor 1,18–24; Jan 19,6–11; 13–20;
25–28; 30–35
Svěcení nově vybraného medu

☩ **Vynášení uctívaných dřev životodárného Kříže Pána.** Sv. 7 mč. Makabejských: Abim, Antonín, Hurij, Eleazar, Eusebon, Alim, Marcell a matka jejich Solomonie a učitel jejich Eleazar • Svátek nejmilostivějšího Spasitele a přev. Bohorodice. Památka pokřtění Rusi

15. 2.

☩ **Prvmč. archidiakon Štěpán** • Spr. Nikodém, Gama-liel a syn jeho Aviv; ☩ blaž. Vasil Moskevský, divotvorce, pro Krista jurodivý

16. 3.

Ct. Isakij, Dalmatus a Faustus • Sv. žena Salome, myronosice; ☩ ct. Antonij Říman, divotvorce novgorodský

17. 4.

Sedm dětí mč. efezských: Maximilián, Jamblich, Martinián, Jan, Dionýsij, Exakustodián a Antonín • Ct.mč. Evdokie; mč. Jelevferij; mč. Irína; sv. Daria

18. 5.

☩ Předsvátek Proměnění Pána. Mč. Eusignij • Svt.mč. Anfirius a Favius, papežové římské; mč. Pontius Říman; Vikentij (Vincent); Kristýna; Irenej; spr. Nonna, matka svt. Řehoře Theol.; svt. Euthimij, patr. konstantinop.

19. 6.

Svátek z dvanáctera (povolena ryba)
2.Petr 1,10–19; Mat 17,1–9
Svěcení ovoce

☩ **PROMĚNĚNÍ PÁNĚ****20. 7.**

Ct. mč. Dometius Peršan (a dva učedníci jeho) • Ct. Pimen Pečerský; mč. Marín, vojín a Asterij, senátor; ct.mč. Potamie, divotvorkyně; ct.mč. Asterius, divotvorce

21. 8.

Svt. Emilián Vyznavač, ep. kyzičský • Svt. Myron Krétský, divotvorce; ct. Řehoř Sinajský; ct. Řehoř, ikonopisec pečerský. ☩ Ct. Zosima a Savvatij Solovětští

22. 9.

Paremije
☩ **Ap. Matěj** • Mč. Antonij Alexandrijský, Julián, Markián, Jan, Jakub, Alexij, Dimitrij, Fótij, Petr, Leontij a Marie – patricie, Řehoř a dal. za ikonu Krista trpící; sv. císařovana Irena

23. 10.

Mč. arcidiakon Laurentius (Vavřinec) (a papež Sixtus, diakoni – Felix a Agapet, vojín Roman, Římani) • Sv. Irenius Filozof; bl. Lavrentij (Vavřinec), pro Krista jurodivý

24. 11.

Mč. arcidiakon Euplus • Mč. Zuzana, panna a s ní: Gaius – papež římský, Gabin – kněz, Klaudius, Maxim a dal.; ct.mč. Theodor a Vasilij Pečerstí

25. 12.

Mč. Fotios a Anikita (a mnozí s nimi) • Svt.mč. Alexandr, ep. kománský; mč. Pamfilij a Kapiton

26. 13.

☩ Opuštění svátku Proměnění. **Ct. Maxim Vyznavač** (služba se zpívala včera) • Mč. Hyppolit, Irenius, Abundius a Konkordie, římské; ☩ svt. Tichon, ep. voronežský, zadonský divotvorce

27. 14.

Konec půstu
☩ Předsvátek Zesnutí přev. Bohorodice. ☩ Pror. Micheáš • ☩ Ct. Theodosij, igumen pečerský

28. 15.

Svátek z dvanáctera (je-li půst, povol. ryba)
Filip 2,5–11; Luk 10,38–42; 11,27–28
☩ **ZESNUTÍ PŘESVATÉ BOHORODICE**

29. 16.

☩ Přenesení rukou nevytvořeného obrazu Páně z Edesy do Konstantinopole • Mč. Diomidius, lékař; ct. Jáchym Bulharský, poustevník; ct. Nikodým Meteorský

30. 17.

Mč. Myron, kněz • Ct. Alypij, ikonopisec pečerský; mč. Pavel, sestra jeho Juliána a další; Straton, Filip, Eutichian a Kyprian; mč. Thyrsa, Levkie, Koronáta a dal.

31. 18.

Mč. Florus (Květoslav) i Laurus • Mč. Herm, Serapion a Polien; svt.mč. Emilián a s ním Hilárus, Dionýsij a Hermippus; svt. Joan a Georgij, patriarchové konstantinopolští; ct. Christoforos; ct. **Jan Rylský** a sv. Lukáš

ZÁŘÍ**1. 19.**

Mč. Ondřej Stratelat (a s ním 2593 mč. vojínů) • Mč. Timothej, Agapij a Thekla; svt. Pitirim; sv. Kalistratos. Svátek ikony Matky Boží Donské

2. 20.

Pror. Samuel • Mč. Ševř a Memnon, upálení; mč. Luki-os, senátor; mč. Ilidoros a Dosus; 38 mč. upálených: Orion, Ora, Chrisantos, Pantaleon, Viktor, Rín, Zotik, Achilles a další

3. 21.

Ap. ze 70ti Tadeáš; mč. Vassa (a děti její – Theognost, Agapios a Pistos) • ☩ Ct. Avramij (Abraham) Pečerský, archimandrita, smolenský divotvorce

4. 22.

Svátek
Žid 13,7–16; Jan 10,9–16

☩ **Svt. mč. Gorazd, biskup český a moravsko-slezský.** Mč. Agathonik (a Zótik, Theoprépij, Akindýn, Severián a dal.) • Mč. Felix. Svátek Gruzinské ikony Matky Boží

5. 23.

☩ Opuštění Zesnutí přesv. Bohorodice. Mč. Luppus (služba jemu se bude zpívat zítra) • Svt.mč. Irenej (Lubomír), ep. lyonský; svt. Kallinik, patriarcha konstantinopolský; svatá Alžběta

6. 24.

Svt.mč. Eutychos, učedník ap. Jana • ☩ Přenesení ostatků svt. Petra, metrop. moskevského; **ap.rovn. svt.mč. Kosma Aitolský.** Svt. mč. Maxim Gorlický. (Památka zjevení přesv. Bohorodice ct. Sergiji Radoněžskému)

7. 25.

☩ Ap. Bartoloměj; ☩ ap. ze 70ti Titus, ep. krétský • Svt. Mína, patriarcha cañhradský; svt. Jan Kappadocký, patriarch konstantinop.; svt. Epifanij, patriarch konstantinop.; sv. Řehoř Utrechtský; sv. Jan Karpatský

8. 26.

Mč. Adrian a Natalie (a dalších 23 mč.) • Mč. Hadrián, syn císaře Proba ☩ Nalezení Vladimírské ikony Matky Boží

9. 27.

Ct. Pimen Veliký • Svt. Liberius, papež římský; mč. Anthisie Nová; ct.svt.mč. Kukša a ct. Pimen Postník, pečersťi

10. 28.

Ct. Mojžíš Mouřenín (Muřín, Ethiopan); ☩ **ct. Jov Počájevský** (služba 6. května) • ☩ Sbor ctihodných otců kyjevsko-pečerských v daleké jeskyni ct. Theodosije odpočívajících; spr. Anna, prorokyně v chrámu jeruzalémském; spr. Ezechiáš, král judský

11. 29.

Svátek; den postní (bez ryby)
Skut 13,25–32; Mar 6,14–30

☩ **Stětí hlavy Proroka, Předchůdce a Křtitele Páně, Jana** • Mč. Anastasij Bulhar. Památka všech pravoslavných vojáků padlých v poli

12. 30.

Světitelé: Alexandr, Jan Postník a Pavel Nový, patriarchové konstantinopolští • Ct. Alexandr Svirský, divotvorce s učedníky; ☩ kníže Alexandr Něvský; ☩ kn. Daniil Moskevský; ct. Kryštof Říman; ct. Fantýn Kalabrijský, divotvorce soluňský; **světitelé a patriarchové srbští**

13. 31.

Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ Položení ctěného pásu přesvaté Bohorodice • **Svt.mč. Cyprian (Kyprián), ep. kartagenský;** svt. Gennadij, patriarcha konstantinop.; 366 mč. nikomedských; sv. Aidan, první biskup lindisfarnský, divotvorce

Použitá literatura:

Lidový sborník modliteb a bohoslužebných zpěvů pravoslavné církve (tzv. „Gorazdův sborník“) (*připravil svatý vladyka mučedník Gorazd Pražský a Moravskoslezský; 1. vydání – Praha, 1933; 2. upravené vydání – Praha, 1951*)

Božská liturgie sv. Jana Zlatoústého (*vydal presbyter Čestmír Kráčmar – Praha, 1927*)

Božská liturgie našeho svatého otce Jana Zlatoústého (*pracovní verze nového českého překladu; Litoměřice; 2006*)

Služebník, tisnenie seďmoje (*upravený reprint – Praha, V jámě 6, 1950; další reprint – Církevní nakladatelství, Bratislava, 1980*)

Služebník (*upravený reprint synodálního vydání – Moskva, 1997 a opr. vyd. 2003*)

Služebník (*upravený reprint starší knihy; vydání svatého archijerejského synodu Srbské pravoslavné církve – Bělehrad, 1962*)

Ieratikon (*vydání Ieras Monis Simonos Petras, Agion Oros, 2004*)

Překlad „Nového zákona Pána našeho Ježíše Krista“ (*bilingue, církevně-slovanský a český text; vydáno ve dvou dílech – Petrohrad, 1892—97*)

Dále bylo přihlíženo k liturgickým překladům do ruštiny a angličtiny, které jsou dostupné na internetu. (Překlady z církevně-slovanské i řecké předlohy.)

V PDF je tento překlad ke stažení na internetové adrese:

pravoslavi.cz/liturgie

O pojmu blahodat viz: orthodoxia.cz/blahodat.htm

S vděčností a nehynoucí úctou připisuji zvláštní poděkování prot. Miroslavovi a Darji Mužíkovým.
Nechť je toto nové vydání liturgie spojeno s jejich světlou památkou.

Jan Baudiš

tů. I tak přináší nový text dost úprav, oprav i doplňků v porovnání s „Gorazdovým sborníkem“. Jsme si jisti, že i při zachování mírně archaického znění (jak je to obecně u posvátných textů tradičních náboženství obvyklé) je náš překlad na všech místech dokonale srozumitelný běžně vzdělanému současníkovi, poučenému v oblasti pravoslavné terminologie.

Církevně-slovanský text byl při editování porovnáván z několika církevně-slovanských Služebníků vytištěných v různých zemích a v různých dobách; hlavní prameny: nový ruský výtisk z Moskvy; slovenská edice místní pravoslavné církve z padesátých let (odtud převzaty některé adaptace textu pro místní církevní poměry); starší srbský výtisk; ruské znění z carské doby (viz přehled pramenů na konci). Na místech textu, kde se znění lišila (ať už obsahem či pravopisem), byla převzata varianta, na které se shodla alespoň dvě z výše uvedených vydání, nebo ta, která nejlépe korespondovala s českými poměry. Další korektura byla pak provedena dle současného znění liturgie v Rusku – čerpaného z oficiálního serveru Moskevského patriarchátu. Přihlédnuto bylo i k současným překladům do ruštiny. Pravopisně byl text v několika drobnostech upraven s ohledem na místní specifika (některé zkratky byly rozepsány do plného znění, psaní alespoň některých velkých písmen upraveno dle současné ruské i české konvence – a to v těch případech, kde se obě shodují; podobnou ale ještě rozsáhlejší úpravu psaní velkých písmen církevně-slovanského textu má Nový zákon vydaný jako bilingue – v církevně-slovanském znění s českým překladem (*Nový Zákon ve dvou dílech, Petrohrad, 1892 a 1897*).

V září 2012 bylo tomuto liturgickému překladu uděleno archijerejské požehnání k vydání. Posléze byl ještě připojen text večerní bohoslužby a kalendárium. Kniha byla vypravena do tisku v r. 2013–2019.

Účast rady teologů a jazykových poradců na přípravě textu skýtá naději, že si toto liturgické vydání najde své místo mezi českými překlady posvátných pravoslavných textů.

Redaktor

ZÁŘÍ

Den má 12 hod. a noc 12 hod.

14. 1. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
1.Tim 2,1–6; Luk 4,16–22 (novoletí)

+ **Začátek nového církevního roku** (letopočet od stvoření světa). Ct. **Simeon Sloupník** (a matka jeho Marta) • Sbor přev. Bohorodice (arménský); mč. Aithal; mč. 40 žen postnic a mč. Ammun, diakon, učitel jejich; mč. Kallistos, Euod, Hermogen (bratři); spr. Jozue Navin

15. 2.
Mč. Mamant (a otec jeho Theodot a matka Rufína); svt. Jan Postník, patriarcha cařihradský • + Ct. **Antonij Prvozakladatel a Theodosij Pečerstí**, kinoviálního monašství na Rusi vůdcové; 3618 mč. nikomédských

16. 3.
Svt.mč. Anthimos, ep. nikomédský (a s ním diakon Theofil, Dorothej, Mardonij, Migdonij, Petr, Indis, Gorgonij, Zinon a Domena, panna a Euthimij) • Sv. Thiba, diakonisa; mč. Basilissa Nikomédská; bl. Jan, divotvorce rostovský

17. 4.
Svt.mč. Vavylos, ep. Velké Antiochie (s ním tři děti a matka jejich Christodula); sv. **Bohavidoucí pror. Mojžíš** • Mč. Hermína, dcera ap. Filipa

18. 5.
☩ Pror. Zachariáš (a spr. Alžběta, rodiče sv. Jana Křtitele) • Zabití kn. Glěba; mč. Iriada; mč. Raisa

19. 6. Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ Vzpomínání divu arcivojevůdce archanděla Michaela • Mč. Eudoksij (Romilus, Zinon, Makarij a s nimi 11.000 dalších v Armenii); ct. Archipus.

20. 7.
☩ Předsvátek Narození přev. Bohorodice. Mč. Sozont • Ap. ze 70ti Ebodos a Onisiforos; ☩ svt. Joan, archiep. novgorodský; ct.mč. Makarij Kaněvský, archimandrita

21. 8. Svátek z dvanáctera (povolena ryba)
Filip 2,5–11; Luk 10,38–42; 11,27–28

☩ **NAROZENÍ PŘESVATÉ BOHORODICE** • Ct. Ethelburga, britská královna

22. 9. Je-li půst, povoleno víno a olej
Galat 4,22–31; Luk 8,16–21 (bohootcům)

☩ **Spr. rodiče Jáchym (Joakim) a Anna** • Mč. Severián (a Chariton). ☩ Ct. Josef Volocký, divotvorce; ct. Theofan Vyznavač; bl. Nikita Cařihradský; svt. Feodosij Černigovský. Památka 3. všeobecného (ekumenického) sněmu

23. 10.
Mč. Minodora, Mitrodora a Nymfodora • Ap. ze 70ti: Apellus, Lukius a Kliment; sv. Pulchérie (Krasava), císařovna řecká; ct.kn. Ondřej Kamenský

24. 11.
Ct. Theodora Alexandrijská • + Ct. **Sergej a German, valaamští divotvorci**; + ct. **Siluan Athonský**; mč. Ia a s ní 9000 mč. v Persii; mč. Dimitrij, jeho žena Evanthia a Dimitrián, syn; svt. Daniel, keltský mnich a biskup. Ct. Eufrosin, svatý kuchař

25. 12.
☩ Opuštění Narození přev. Bohorodice. Svt.mč. Autonomij, ep. italský • Svt.mč. Kornutos, ep. nikomédský; mč. Julián a s ním 40 mč. Chirotonie svt.mč. Gorazda

26. 13. Je-li půst, povoleno víno a olej
Předsvátek Povýšení. ☩ Obnovení chrámu Vzkříšení v Jerusalemě. Svt.mč. Kornelius, setník • Svt.mč. Julián, presbyter; mč. Eliáš, Zotik, Lukián a Valerián

27. 14. Svátek z dvanáctera a půst (povoleno víno a olej, ale bez ryby) 1.Kor 1,18–24;
Jan 19,6–11; 13–20; 25–28; 30–35

☩ **POVÝŠENÍ SVATÉHO KRÍŽE PÁNĚ**
(Čili „Pozdvihování svatého Kříže nad celým světem“; navrácení Kříže.) • Zesnutí svt. Jana Zlatoústého

28. 15.
☩ **Velkomoučedník Nikita** • Svt.mč. Filius, ep. a mnozí s ním; mč. Theodot, Askliad a Maxim; mč. Porfýrij; ct. Filothej, kněz v Malé Asii; svt. Simeon, archiep. soluňský

29. 16. Svátek. Efez 4,17–25; Mat 13,44–52

+ **Sv. mč. Ludmila, kněžna česká**; ct. **Prokop, igumen monastýru sázavského**. ☩ Vmč. Euthimie Všechnalá • Mč. Sebastiana; mč. Melitina; mč. Viktor a Sosthenos; ct. Dorotheos, poustevník egyptský

30. 17.

Mč. Sofie a její dcery – Věra, Naděžda a Ljuba • Mč. Theodotie a Agathokla. Cařhradská ikona Matky Boží.

ŘÍJEN**1. 18.**

Ct. Eumenius, ep. hortinský, divotvorce • Mč. Ariadna, Sofie a Irína; svt. Arkadij, ep. novgorodský; vmč.kn. Bidzin a mč.kn. Šalva a Elizbar

2. 19.

Mč. Trofimus, Savvatij a Dorymedont • Mč. Zosima, poustevník; kn. Igor Černigovský; ☩ zbožný kn. Feodor a jeho děti – kn. David, Konstantin, divotvorci

3. 20. Je-li půst, povoleno víno a olej

☩ **Vmč. Eustatij** (Plakida) a jeho žena Theopistie a jejich děti Agapij a Theopistos • ☩ Mč. Michail, kníže černigovský a bojar jeho Feodor, vyznavací a divotvorci; kn. Oleg; ct.mč. Jan, egyptský vyznavac a 40 mč. s ním; ct.mč. Hilarion

4. 21.

☩ Opuštění Povýšení. Ap. ze 70ti Kodratus • Svt.mč. Ipatij, ep. efezský a Andrej, presbyter jeho; + svt. Dimitrij, metrop. rostovský; mč. Eusebios; mč. Priska

5. 22.

Svt.mč. Foka, ep. synopský • Pror. Jonáš; ct. Jonáš, presbyter, otec sv. Theofana, tvůrce kánonů a Theodora Popsaných. Spr. Petr; ct. Kosmas Zografský. 26 ct.mč. zografských

6. 23. Je-li půst, povoleno víno a olej
Galat 4,22-31 (od pol.); Luk 1,5-25
(Janu Křtíteli)

☩ Početí Předchůdce a Křtitele Páně Jana • Ct. ženy Xantippa a Polyxenie; mč. Iraida, panna; mč. Mikoláš Pantopolos; mč. Jan; **svt. Innokentij**, metr. moskevský

Vysvětlivky některých zkratk

ap. – ἀπόστολος, apoštol;

pror. – προφήτης, prorok;

mč. muč. – мученик, mučedník;

ct. – преподобный, ctihodný (mnich, poustevník);

svt. – святитель, světitel (biskup nebo kněz);

7. 24.

☩ **Prvmč. Thekla**, apoštolům rovná • Ct. Korpis Palesťanský; sv. Štěpán (v monaštví Šimon), David a Vladislav Srbští; ct. Nikandr, poustevník pečerský

8. 25.

Ct. Eufrosinie Alexandrijská • + **Ct. Sergej Radoněžský, divotvorce**; ct. Evfrosína Suzdalská; ct.mč. Pafnutij Egyptan a 546 mč. s ním; sv. Prochor, učedník ev. Jana

9. 26. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
1. Jn 4,12–19 (od pol.); Jan 19,25–27;
21,24–25

☩ **Zesnutí sv. apoštola a evangelisty Jana Theologa** • + **Svt. Tichon**, patriarcha moskevský a celé Rusi; svt.mč. Vladimír, presbyter; spr. Gedeon, soudce israel'ský; ct. Efrém Perekomský, Novgorodský

10. 27.

Mč. Kallistratos a družina • Ap. ze 70ti: Marek, Aristarchos a Zina; mč. Gajána; 15 mč. na lodi upálených; ☩ ct. Savvatij, solověcký divotvorce; mč. Akilína Soluňská; ☩ svt.mč. Petr, metr. krutický

11. 28. Svátek. Gal 6,2–8; Luk 6,17–23

+ **Sv. mč. Václav, kníže český**; + ct. Chariton Vyznavac • ☩ Ct. schimonach Kyrill a schimonachyně Marie (rodiče ct. Sergije Radoněž.); pror. Báruch; sbor ctihodných Otců pečerských v blízkých jeskyních sv. Antonije odpočívajících

12. 29.

☩ Ct. Kyriak, poustevník • Mč. Petronie; ct. Theofan Milostivý. Svt. Joann, ep. šanghajský a sanfranciský

13. 30.

☩ Svt.mč. Řehoř, ep. a osvítitel Velké Arménie; mč. Ripsimie, Gajanie a 35 svatých panen a 70 mužů mučedníků • + **Svt. Michal**, prvý metropolita kyjevský a celé Rusi, divotvorce

svt. mč. – свѣщенномученикъ; světitel mučedník (biskup nebo kněz mučedníkem);

ep. – episkop, biskup, **archiep.** – archiepiskop;

vmuč. – velkomučedník;

kn. – князь, kníže (kněžna);

bl. blaž. – блаженный, blažený, blahoslavený.

Pak diákon přijímá Tělo Kristovo.

Kněz bere kalich: Drahocenná a svatá (a životodárná*) Krev Pána a Boha i Spasitele našeho Ježíše Krista podává se mně, opět (přistupujícímu) služebníku Božímu, knězi... *Po přijímání:* Hle, dotekl se úst mých, snímá... Diákone, přistup!

Diákon: (Hle, přistupuji k nesmrtelnému Králi a Bohu našemu.*) Podej mi, vладыko, drahocennou a svatou Krev...

Kněz: Drahocenná a svatá Krev Pána a Boha i Spasitele našeho Ježíše Krista podává se (opět*) (přistupujícímu) služebníku Božímu, diákonu...

Kněz říká diákonu po přijímání z kalicha: Hle, dotekl se úst tvých, snímá... (* = uvedeno jen ve svatohorském Ieratikonu)

Závěrem k českému překladu. Žádný překlad není dokonalý, a samozřejmě ani tento. Řada nedostatků mohla uniknout pozornosti překladatelů. Mnoho jednotlivostí i věc celkového stylu je zase věci názoru, vytčeného cíle a stanovené koncepce (viz v předmluvě). Snažili jsme se o přesnost, výstižnost, návaznost na místní tradici i o poeticko-melodický, „velebný a nesvětý“ jazykový styl, který je od liturgického projevu obecně očekáván. — Mějme na paměti, že žádný pravoslavný bohoslužebný a modlitební text není izolovaným fragmentem, ale je živou součástí celé pravoslavné duchovnosti; je provázán s jinými modlitebními texty, jeho části jsou citovány v dílech svatých Otců. Proto má být překlad nejen co nejvýstižnější, co se obsahu a myšlenky týče, ale měl by být dle možností i jazykově přiléhavý a svým slovníkem navazovat na širší liturgickou a svatoocovskou tradici. — Žádoucí je pokud možno pevně stanovená konvence pro převod každého staroslověnského (resp. řeckého) pojmu do českého liturgického jazyka (jistý druh konkordantnosti) tak, aby se (v možné míře) nekumulovalo mnoho původních termínů v jednom českém slovu nebo se výchozí pojmy nepřeváděly do takových českých slov, která jsou v živé české náboženské kultuře již zařazena do jiného kontextu, vnímána okolní společností v nepravoslavných a nežádoucích souvislostech, resp. jsou už naplněna odchýlným významem. Překladatelská konvence by umožnila poučenému českému čtenáři nad každým slovem českého překladu rozpoznat, jaké staroslověnské (resp. řecké) slovo bylo použito v předloze.

Neměnili jsme všechna místa starého gorazdovského překladu, jejichž úprava se nabízela. Nepřáli jsme si totiž, aby se předkládaný text příliš odpoutal od zažitého starého znění české liturgie. Pro sloužící duchovenstvo i pro naslouchající věřící by to byl zřejmě příliš velký skok a to není v liturgickém vývoji žádoucí. Proto jsme se rozhodli ponechat korekci některých obrátů a modernizaci jistých formulací na příští generaci českých liturgis-

Vzpomínání osob „v moc postavených“

Podle dostupných informací není v pravoslavných církvích ve světě v našich dobách přijato vzpomínat při bohoslužbách hlasitě jména světských státních představitelů. Dokonce ani v pravoslavných zemích, kde jsou vrcholnými zástupci státu osoby, které jsou pravoslavnými křesťany, nebývají jejich jména většinou vzpomínána při hlasitých modlitbách na liturgii. V současnosti se lze při obvyklých bohoslužbách v pravoslavné církvi po světě setkat spíše s praxí pouhého obecného vzpomínání světské vlády. Tomu je připodobněna i praxe, kterou zachycuje tento překlad liturgie.

O jedné drobnosti v postupu svatého přijímání duchovenstva.

V pravoslavném světě se vyskytují různé praxe v používání věty: „Hle, (znovu) přistupuji k nesmrtelnému Králi a Bohu našemu.“ — V církevně-slovanských Služebnicích se vyskytuje jen jednou, před diákonským přijímáním z kalicha. (Stejná praxe je i v anglickém překladu rumunského Služebníku.) — V řeckém Služebníku se vyskytuje dvakrát – říká ji kněz před přijímáním Těla Kristova, a pak diákon před přijímáním Těla Kristova (před přijímáním Krve Kristovy se nepraví); ve svatohorském řeckém Služebníku vyskytuje se třikrát – navíc ještě před přijímáním diákona z kalicha. — Překlad Ruské zahraniční církve v Americe používá tuto větu třikrát: diákon i kněz před přijímáním Těla Kristova a diákon pak ještě i před přijímáním z kalicha. Nikde jsem však nenašel, že se tato věta říkala čtyřikrát (tj. i před přijímáním kněze z kalicha).

Pro úplnost – níže je stručný postup přijímání kněze a diákona v řecké liturgii. V řeckém Služebníku (Ieratikonu) následuje společná modlitba sloužících „Věřím, Pane, a vyznávám...“ ihned po vlévání horké vody do kalicha. Postup přijímání je pak ve zkratce tento:

Kněz: Odpusťte (bratři, spolusloužící apod.) mně hříšnému.

Kněz praví diákonu: Nechť pamatuje na diákonství tvé Hospodin Bůh v království svém, nyní i vždycky...

Bože, očistiž mně hříšného a smiluj se nade mnou. (3×)

Vezme s bázní částici »CHS«: Hle, přistupuji ke Kristu, nesmrtelnému Králi a Bohu našemu. Drahocenné a přesvaté Tělo Pána a Boha i Spasitele našeho Ježíše Krista podává se mně, knězi...

Po požití Těla Kristova a pečlivém a opatrném očištění ruky: Amen.

Pak dí: Diákone, přistup!

Diákon: Hle, přistupuji ke Kristu, nesmrtelnému Králi a Bohu našemu. Podej mi, vладыko, drahocenné a svaté Tělo Pána a Boha i Spasitele našeho Ježíše Krista.

Kněz: Diákonu (jméno) podává se drahocenné a svaté a přečisté Tělo...

ŘÍJEN

Den má 11 hod. a noc 13 hod.

14. 1. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
Žid 9,1–7; Luk 10,38–42; 11,27–28

⊕ **Záštita přesvaté Bohorodice (Pokrov).** Ap. ze 70ti Ananiáš; ct. Roman Sladkopěvec • Mč. Dominik Soluňský; mč. Krescents, Evagrius, Marcialus, Jannuarus, Alexandr, Hotie, Saturnie, Věra, Prima, Donata a dalších; ct. Jan Kukuzel a Řehoř Athonský; ☩ ct. Sáva, višerský divotvorce

15. 2.
☩ Svt.mč. Kyprián a mč. Justýna • Blaž. Ondřej, pro Krista jurodivý. Kn. Anna Kašinská; blaž. Kyprián, jurodivý; mč. Řehoř Athonský

16. 3.
☩ Svt.mč. Dionýsios Areopagitský, ep. athénský • Rustikos, presbyter a Jelevferij, diákon; ct. Jan Chozevita, ep. caesarijský; bl. Hesychast Athonský

17. 4.
Svt.mč. Jerotheos, ep. athénský • Sv. Damara; mč. Dominika a dcery její Veronika a Prosdokie; ct. Ammon; sv.kn. Vladimír Novgorodský, divotvorce; ☩ svt. Hurij a Varsonofij Kazanští

18. 5.
Mč. Charityna • ☩ Svt. Petr, Alexej, Jóna, Filip, Hermogen Moskevští a celé Rusi, divotvorci; svt.mč. Dionýsios, ep. alexandrijský; ct. Damián, Jeremija a Matfej, jasnovidní proroci pečerský

19. 6. Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ Sv. ap. Tomáš • Ct.mč. Makarios Athonský

20. 7.
☩ Mč. Sergej a Bakchus • Mč. Julián, presbyter a Kesarij, diákon; mč. Eusebios a Filinos; mč. Pelagie z Tarsu; svt. Marek, papež římský; ct. Sergij Poslušný, pečerský

21. 8.
Ct. Pelagie • Ct. Taisie Egyptská; ct. Trifon, archimandr.; ct. Dositej; sv. Petronie (Petronilla); sv. Alexij Karpatský

22. 9. Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ Ap. Jakub Alfeův • Ct. Andronik a žena jeho Athanasie. Spr. Abraham, praotec a příbuzný jeho Lot

23. 10.
Mč. Eulampios a Eulampie • ☩ Ct. Amvrosij Optinský. Blaž. Andrej Totemský, pro Krista jurodivý; 26 ct.mč. zo-grafských. Sbor volynských svatých

24. 11. Památka svatých Otců 7. všeobecného sněmu (koná se nejbližší neděli)
Ap. ze 70ti Filip (ze sedmi diakonů); ct. Theofan Popsaný, vyznavač a kánonů tvůrce, ep. nikejský • Ct. Lev Optinský. Sbor ctihodných optinských starců: Lva, Makárije, Amvrosije, Moiseje, Antonije, Ilariona, Isakije, Anatolije, Josifa, Varsonofije, Anatolije, Nektarije, Nikona vyznavače, Isakije svt. mč. Mč. Zinaida a Filonilla; sv. Viktorina; ct. Feofan, postník pečerský. Památka divu ikony Pána našeho Ježíše Krista v Bejrútu

25. 12.
Mč. Probus, Tarachos a Andronik; ct. Kosma, ep. mai-umský, kánonů tvůrce • Mč. Domnika; sv. Martin Milostivý, ep. tourský. ☩ Svátek sv. Jana Křtitele na památku přenesení z Malty části dřeva Kristova Kříže, ikony Matky Boží napsané sv. evangelistou Lukášem a pravé ruky Předchůdce a Křtitele Páně Jana. Svátek Jerusalemské ikony Matky Boží

26. 13.
Mč. Karpus a Pypylas (a s nimi Agathodor a Agathonika) • Ct. Benjamín Pečerský; mč. Florentij; vmč. Chrysié (Zlatava) Bulharská. ☩ Yverská ikona Matky Boží

27. 14.
Mč. Nazárij, Gervasij, Protasij i Kelsus; ☩ ct. Paraskeva Srbská (svatá Petka) • Mč. Silván, presb. gazský; ct. Nikola Svatoš, pečerský, kn. černigovský

28. 15.
Ct. Euthimij Nový, Soluňský; ct.mč. Lukián, presb. anti-ochijský • Sv. kníže Rostislav Moravský. Svt.mč. Lukián Pečerský

29. 16.
Mč. Longin, setník u kříže Páně • Ct. Malus, poustevník; mč. Leontij, Dometij, Terentij, Domnin

30. 17.

Pror. Ozeáš; ct.mč. **Ondřej Krétský** • Sv. Lazar Vzkříšený; mč. nezištníci Kosma a Damián a bratří jejich: mč. Leontij, Anthimus a Eutropius; blaž. Alipije Goloseevská

31. 18. Je-li půst, povoleno víno a olej

+ **Sv. apoštol evangelista Lukáš** • Mč. Marín; ct. Julián, poustevník mesopotámský; ct. Josef Volocký, igumen a divotvorce; ct. David Serpučovský; mč. Aristobulos

LISTOPAD**1. 19.**

Pror. Joel; mč. Uar a s ním 7 učitelů křesťanských; ☩ ct. Jan Rylský • Bl. Kleopatra (Vlastislava) a syn její Jan; svt.mč. Sadok, ep. perský a 128 mč. s ním; **sv. spr. Jan Kronšadtský, divotvorce**

2. 20.

☩ Vmč. Artemij Antiochijský, vojevůdce • Ct. Gerasim Athonita. Svt.mč. Nikolaj, presbyter; svt.mč. German, ep. alatyrský. Spravedlivé dítě Artemij Verkolský

3. 21. Svátek. Efez 4,17–25; Mat 13,44–52

+ **Sv. muč. Ludmila Česká, přenesení ostatků.** ☩ Ct. Hillarion Veliký • Mč. Jan Peloponéský; ☩ svt. Ilarion, ep. meglinský; ct. Ilarij, schimnik pečerský; mč. Dasius, Gaius a Zotik

4. 22.

Ap. rovn. Averkios, ep. jerapolský, divotvorce; sedm dětí efezských – mč.: Maximilián, Jamblich, Martinián, Dionýsij, Antonín, Konstantín (Exakustodián) a Joann • Ct. Lot Egyptský; svt. vyznavač Georgios z Dramy (Karliadis, stavec). + Svátek divotvorné ikony Matky Boží Kazanské

5. 23. Je-li půst, povoleno víno a olej

☩ **Ap. Jakub, bratr Páně** • ☩ Svt. Jákov Novgorodský, divotvorce; svt. Ignatios, patriarcha cařihradský

Seznam denních památek jmen svatých je rozdělen buletem (puntíkem) • Svatí uvedení před ním, mají svou službu v mineji, a tudíž se jim zpívají hymny (jména uvedená sice před buletem ale v závorkách, se při skladbě

6. 24.

Mč. Arethos a s ním 4299 mč. • Mč. Synklitikie a její dvě dcery; ct. Aretha, Sisoj a Theofil, zátvorníci pečersťi; mč. Nerdon; svt. Papas, ep. skifský. + Svátek ikony Matky Boží „Všech trpících potěšení“

7. 25.

Mč. Markián a Martyrjij, notáři konstantinop.; spr. Tabita (Dorkas) • Mč. Anastasij

8. 26. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)

+ **Velkomučedník slavný Dimitrij Soluňský, myrotočivý** • Mč. Luppis; ct.mč. Josef Athonský. (Vzpomínka na strašné zemětřesení v Konstantinopoli r. 740)

9. 27.

Mč. Nestor Soluňský • Ct. Nestor, letopisec pečerský; mč. Marek, Soterichos a Valentýna; svt. Kiriakos, patriarcha konstantinop.; kn. Andrej Smolenský.

10. 28.

Mč. Terentios a Neonilla a 7 dětí jejich; ct. Stefan Sawait, tvůrce kánonů. ☩ **Vmč. Paraskeva**, nazývaná Pátek; ☩ svt. Arsenij Srbský, 1. arciepiskop. + Ct. Jov, igumen počájevský. + Svt. Dimitrij Rostovský • Svt.mč. Kyriakos, patriarcha jerusalemský; ct. Arsenios Kappadokijský

11. 29.

Ct.mč. Anastasie Římanka; ct. Avram, zátvorník pečerský • Ct. Abrahám a bl. Marie; ☩ ct. Avramij, archim. rostovský, divotvorce

12. 30.

Svt.mč. Zenobios, ep. egejský a mč. Zenobie, sestra jeho • Ap. ze 70ti: Tertus, Markus, Justus a Artemus

13. 31.

Ap. ze 70ti: Stachus, Amplius, Urvanus, Narcis, Appellus a Aristobulos; mč. Epimachos • Ct. Spyridon a Nikodým, pekaři prosofor pečersťi; ct. Maura; 100 000 mč. tbiliských, umučených Mongoly; svt. mč. prot. Joann Carskoselský a Petrohradský (Kočurov)

služby nezohledňují) • Za buletem jsou uvedeny další svátky a jména dalších svatých, kteří mají toho dne památku a mohou být připomenuti, ale většinou nejsou do sestavování denní bohoslužby zařazeni.

mělo být „uvězněné“ atd.) Místo „krev Nového zákona“ by mohlo být „krev Nové smlouvy“. Místo „plnost Ducha Svatého“ by možná mohla být zajímavá varianta uvedená v některých vydáních, kterou bychom mohli přeložit: „Plnost kalicha, plnost víry, plnost Ducha Svatého“ (viz některé řecké Služebníky či rumunský překlad do angličtiny na biserica.org). — Epiklesi jsme v případě Zlatoustovy liturgie ponechali s novodobým (dnes však již obvyklým) rozšířením vsuvkou třikrát opakovaného troparu třetí hodinky prokládaného verši 50. žalmu. Vytváří se tím v epiklesi triadologický důraz, který v liturgii sv. Jana Zlatoustého ničemu nevaří (narozdíl od liturgie sv. Basila Velikého, kde tato vsuvka poškozují znění epiklese).

České znění niceocařihradského symbolu pravoslavné víry. Zde použitý český překlad vznikl v průběhu devadesátých let jako kolektivní dílo zdejších duchovních a teologů, a byl následně požehnan k používání a publikování Jeho Blaženstvím arciepiskopem Dorotejem, tehdejší metropolitou českých zemí a Slovenska (přípisem ze dne 21. 5. 1998).

Revidovány byly všechny **citace žalmů** – a to podle slovanského znění Septuaginty (LXX). A to i za cenu, že se mění ty věty liturgie, na něž jsme již zvyklí. „Překlad sedmdesáti“ (LXX) je v pravoslavné církvi jediným kanonickým zněním žalmů už proto, že je autorizován prvotní církví. Je to skutečnost o to významnější, že všechny tradiční české překlady žalmů vycházely z jiných předloh, a proto se jejich znění místy liší od LXX (a to občas významně). To je důvod, proč používání takových překladů, které nevycházejí z LXX, může být v pravoslavné bohoslužbě vždy jen dočasné – nouzové pro dobu, kdy není pravoslavné znění k dispozici.

Jména biblických postav jsou ponechána v tradičním slovanském znění. Jejich úprava podle židovské konvence v ekumenickém překladu Bible nepřinesla zřejmě nic, než zmatek (Melchisecha změnili ekumeničtí překladatelé na Malkisedeka, Elisea či Eliseje na Elišu, Jesse na Jišaje apod.)

Liturgické vzpomínání episkopů

V církevně-slovanském znění bylo zachováno ustálené ruské znění s bohatými čestnými tituly episkopátu. V českém překladu ponecháno prosté titulování (metropolita, vладыka) dle české gorazdovské tradice. Do českého náboženského prostředí se hodí v tomto ohledu nejvyšší střízlivost. Kněz ovšem na místech liturgie, kde je předepsáno jmenovat biskupa, zachovává při jeho titulování přání svého nadřízeného. (Podotkněme však, že obvyklý český překlad „(Vysoko-) přeosvícenost“ není zcela správný; nejedná se tu přece o osvícení, nýbrž o posvěcení; прѡсвѣщеніи́ишнїи je tedy titul označující *nejvyšší posvěcení*, proto náleží nositeli biskupského svěcení.)

Opraven byl překlad modlitby Cherubínské písně, který trpěl celou řadou nepřesností.

„Rozpomeň se na...“ je synonymicky střídáno s „pamatuj na...“ (druhé se zdá být srozumitelnější a lépe vyslovovatelné; u dnešních lidí používání termínu „rozpomeň se“ někdy evokuje myšlenku, že Bůh na nás zapomněl). Při modlitbě za biskupy (po epiklesi) se místo formulace „nejprve rozpomeň se“ zdá být adekvátnější „především pamatuj“ (nejedná se zde o to, na koho se má Pán rozpomenout dříve a na koho později, ale o důležitost církevního postavení biskupů, pro které žádá církev nejvíce Boží pomoci).

Střídáno je také používání Božího jména „Hospodin“ a „Pán“. Archaicky znějící slovo „Hospodin“ je natolik spojeno s českou náboženskou historií, že se ho zřejmě nelze úplně vzdát; navíc zní krásně a velebně; v neposlední řadě je srozumitelné východním návštěvníkům českých bohoslužeb (např. ve výzvě: „K Hospodinu modleme se“). Na druhé straně ignorovat současným lidem přirozené nazývání Boha *Pánem*, zřejmě taktéž není přijatelné; bylo by dnes pocíťováno jako nedostatek, kdyby při bohoslužbě nezaznělo vzývání Boha jako *Pána* (zvláště, když je součástí českého znění Ježíšovy modlitby). I sv. vladyka Gorazd se tomu nevyhnul a přeložil odpověď věřících v prosebné ektenii: „Dejž, ó Pane.“ V překladu se tedy vyskytují obě varianty (slovo *Pán* se přednostně používá pro druhou Osobu Božské Trojice, Božího Syna, Spasitele).

Aplikace zvrtných přivlastňovacích zájmen („tvého“ – „svého“ apod.) je převzata ze znění Gorazdova sborníku (příp. Služebníku prot. Čestmíra Kráčmara). Stejně tak byla dle vzoru Gorazdova sborníku a dalších tradičních českých liturgických knih ponechána při oslovování Boha zájmena: „tobě, ti, tvůj“ apod., s malým počátečním písmenem (psaní velkého T na začátku slova je podle pravopisného úzu vyhrazeno pro dopisy).

Tam, kde se vžilo, ponecháváme archaické „-ž“ na konci slova (dejž, kterýž apod.) Ve slovu „spasiž“ je to výhodné pro výslovnost. Mnoha pravoslavným tento archaizující styl liturgického jazyka vyhovuje; komu by se archaizující relikty nelíbily, prostě tuto koncovku nevsloví (podobně též koncovka „-ti“ v infinitivech, kde jsme ji ponechali, když pomáhá výslovnosti nebo se vžila). Zachovali jsme i obvyklé „věkův“ nebo knižní „jest“ (moderní slovesný tvar „je“ – ač spisovný – působí v liturgickém textu poněkud hovorově). Některé další archaismy však už byly nahrazeny modernějšími obraty.

V ektenii jsme vyměnili „pobožnost“ za „zbožnost“, „tíseň“ za „soužení“, „zbavení“ za „vysvobození“, „příspěj“ za „zastaň se“. Některé další možné úpravy jsme přenechali dalším generacím (např. místo „zajaté“ by asi spíše

LISTOPAD

Den má 10 hod. a noc 14 hod.

14. 1. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
☩ Sv. **nezištníci a divotvorci Kosma a Damián Asijští** (a matka jejich ct. Theodotia) • Svt.mč. Jan, ep. a Jákob, presb. v Persii umučen

15. 2.
Mč. Akindin, Pigasij, Afthonij, Elpidifor, Anempodist a s nimi 7000 umučených • Ct. Markián Kirenejský; svt.mč. Filogonij, patriarcha antiochijský

16. 3.
Mč. Akepsimos, ep., Josef, presbyter a Aithalos, diakon. Obnovení (posvěcení) chrámu vmč. Jiřího, kde leží jeho tělo. • Mč. Perpetua, Diktorína, Fótynie; mč. Attikos, Agapij (Lubomír), Eudoksios a dal.

17. 4.
Ct. Joannikos Veliký; svt.mč. Nikandros, ep. myrský (a Hermos, presbyter) • Ct. Merkurij, postník pečerský

18. 5.
Mč. Galaktion a Epistimie; ☩ svt. Jóna, archiep. novgorodský, divotvorce • Ap. ze 70ti: Patrob, Linus, Herm, Gaj, Filolog; svt. Řehoř Alexandrijský

19. 6.
☩ Svt. Pavel Vyznavač, patr. konstantinop.; ☩ ct. **bohosný otec igumen Varlaam Chutinský, novgorodský divotvorce** • Mč. Tekusie, Alexandra, Polaktie, Klaudie, Eufrosína, Athanasie a Matrona; mč. Viktor, mč. Nikandros; ct. Luka Pečerský

20. 7.
Mč. 33 melitinských: Jeron, Hesyhij, Nikandros, Athanasij, Mamanstos, Kallinik, Nikon, Longin, Valerián, Xanthos a dal.; ct. Lazar Galisijský, divotvorce, postník na hoře • Mč. Theodot, hostinský; mč. Auktos, Tavrión a Thessalonikie

21. 8. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
Žid 2,2–10; Luk 10,16–21

+ **Sbor archanděla Michaela a dalších nebeských mocností beztělesných.**
Archandělů: **Gabriela, Rafaela, Uriela, Salafaela, Jerudiel, Barachiel a Jeremiela.**

22. 9.
Mč. Onisifor a Porfýrij; ct. Matrona Cařihradská • Ct. Theoktista Lezevská. Ct. Onisifor Pečerský; ct. Jan Kolovos; ct. Simeon Metafrast; **svt. Nektarios Aiginský, metrop. pentapolský.** + Svátek ikony Matky Boží, která „rychle vyslyší“ (pohotovému ku pomoci)

23. 10.
Ap. ze 70ti: Erastos, Olympos, Rodion (a Sosipatros, Kvartos a Tertos) • Mč. Kalliop, Niros a Orion; mč. Orest, lékař. Sv. Arsenios Kappadokijský

24. 11.
Vmč. Mína; mč. Viktor a Stefanida (Štěpánka); mč. Vikentij (Vincenc); ct. **Theodor Studita, vyznavač** • ☩ Bl. Maxim, pro Krista jurodivý, moskevský divotvorce; mč. Benedikt, Matouš, Izák, Kristian a Jan. Ikona Matky Boží: Yverská – myrotočivá (Montrealská).

25. 12. Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ **Svt. Jan Milosrdný, papež alexandrijský;** ct. Nil Postník • Bl. Jan Vlasatý, Rostovský; pror. Achiáš; ct. **Nil Myrotočivý**

26. 13. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
☩ **Svt. Jan Zlatoušlý,** archiepiskop Města Konstantinova • Mč. Antonín, Nikifor a German; mč. Manetha; ct.mč. Daskin Athonita

27. 14. Svátek (je-li půst, povolena ryba)
+ **Sv. apoštol Filip • Svt. Řehoř Palama,** archiep. soluňský; spr. císař Justinián a císařovna Theodora; mč. Konstantin Athonský; mč. Panteleimon

28. 15. Začátek „Filipovského pústu“
k Narození Kristovu
Mč. a vyzn. Gurios, Samon a Abib • Mč. Elpidos, Markelos a Eustochios; svt. Tomáš Nový, patriarcha konstantinop.; ct. **Paisij Veličkovský;** ct. Herman Aljašský

29. 16. Je-li půst, povoleno víno a olej
+ **Svatý apoštol evangelista Matouš** • Spr. Thulbian, kníže ethiopský, po křtu Matouš; svt. mč. Filumen, igumen monastýru u Jákobovy studny

30. 17. ☩ Svt. Řehoř Divotvorce, ep. neocesarijský • ☩ Ct. Nikon, igumen radoněžský (žák ct. Sergije v Trojickém monastýru). Ct. Lazar Ikonopisec

PROSINEC

1. 18.

Mč. Platon Ankýrský a svt.mč. Roman, diakon • Mč. Zakkheus, diakon gadarinský a Alfeus, čtec caesarijský

2. 19.

☩ Svt. vyzn. Alexij Karpatský. Pror. Abdiáš; mč. Barlaam • ☩ Ct. poustevníci a postníci Barlaam a Josef, carevič indický (a otec jeho car Abenir). ☩ Svt. Filaret, metr. moskevský a kolomenský; ct. Varlaam, první igumen pečerský; mč. Aza a s ním 150 vojinů a jiných. Ct. Porfýrios Kavsoakalyvita. (Bitva u Slavkova, 1805)

3. 20.

Předsvátek Uvedení. Ct. Řehoř Dekapolský; svt. Prokl, archiep. konstantinop. • Mč. Eustathij, Thespesij a Anatolij; mč. Dasius; mč. Azat, Sasonij, Thekla, Anna

4. 21. Svátek z dvanáctera (povolena ryba) Žid 9,1-7; Luk 10,38-42; 11,27-28

⊕ UVEDENÍ PŘESVATÉ BOHORODICE DO CHRÁMU

Naše přesvatá Vládkyně a vždycky Panna Marie vstupuje do jerusalemského chrámu.

5. 22.

Sv.ap. Filemon, Archipos a mč. ap.rovn. Apathie; mč. Cecilie (Kikilie) a s ní mč. Valerián, Tiburtus a Maksim • ☩ Blahověrný kníže Michail Jaroslavič Tverský. Ct. Kalist, patr. konstantinopolský; svt. Kliment, ep. ochridský

6. 23.

Svt. Amfilochios, ep. ikonejský; svt. Řehoř Sicilský, ep. akragantský • ☩ Sv. vel.kn. Alexandr Něvský, Vladimír-

ský a Novgorodský, ve schimě Alexij, celé Rusi divotvorce; ☩ svt. Mitrofan, ve schimě Makarij, ep. voroněžský

7. 24. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)

☩ Vmč. Katerina; vmč. Merkurios • Mč. Augustynie; mč. Porfýrios Stratelata a 200 vojinů; mč. Prokop a Kryštof; ☩ mč. Merkurij Smolenský, divotvorce

8. 25.

☩ Opuštění svátku Uvedení. Svt.mč. Kliment, papež římský a Petr, papež alexandrijský; ☩ aprovn. svt. Kliment, archiep. ochridský, osvětitel Bulharů a divotvorce • Ct. Petr Mlčenlivec, Galatský

9. 26.

Ct. Alypios Sloupník • ☩ Innokentij Irkutský; ct. Jakub Osamělý; mč. Řehoř Chioský

10. 27.

☩ Vmč. Jákob Peršan • Ct. Palladij Soluňský. Ct.mč. 17 monachů v Indii; ct. Roman Kilikijský, divotvorce; kn. novgorodský Vsevolod, po křtu Gavriil, pskovský divotvorce; ☩ svt. Jákob Rostovský, divotvorce. ☩ Ikona Matky Boží „Znamení“ Kursko-Korennaja. Zázrak přesv. Bohorodice v Novgorodě

11. 28.

☩ Ct.mč. vyzn. Stefan Nový • Mč. Irinarchos (Miroslav) (a s ním 7 žen). Svt. Theodor, archiep. rostovský; mč. Ondřej, Petr a Pavel; ☩ svt.mč. metrop. Serafim

12. 29.

Mč. Paramon (a s ním 370 dalších) • Mč. Filumen Amkýrský; ct. Akakios Sinajský (o němž se píše v Klimaku). Svt.mč. Abib, ep. nekreský; svt.mč. Dionýsios, ep. korintský; ct. Nektarij Pečerský; ct. Pitirun Egyptský

13. 30. Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)

☩ Sv. všehvalný apoštol Ondřej Prvozvaný • Svt. Frumentos, archiep. ethiopský

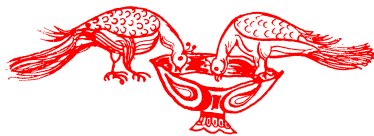
sahuje sedmdesátero apoštolů a apoštolům rovné, opomíjí vzpomínání světitelů mučedníků; zařazeni jsou místní svatí (i nově uctívání). V obsáhlejší proskomidii (str. 164) viz ještě další jména ruských a řeckých svatých.

Opuštěn byl kdysi jistě zajímavý jazykový hybrid: „...svatý Nesmrtelný, pomiluj nás.“ Nahrazeno prostým přímým českým překladem „...svatý Nesmrtelný, smiluj se nad námi.“ Při zpěvu to nečiní žádné problémy.

Světitel — čeština doposavad nemá vlastní tradiční pojem, který by se významově dobře kryl s csl. slovem *свѣтитѣль*. Obyčejně se překládá jako biskup, což je však nikoliv podružná nepřesnost. Podle způsobu používání tohoto slova (např. v současných ruských kalendářích) i podle „Nástolní knihy“ (Bulgakov, 1913), je to buď biskup nebo kněz (používá ve stejné míře pro obě duchovenské hodnosti). Je to ten, kdo má kněžské duchovenské svěcení, kdo může vykonávat např. eucharistii, resp. vést bohoslužebné shromáždění. Překládáme-li tento termín jen jako biskup (např. při proskomidii), je tím opominuto vzpomínání všech svatých kněží (není pak v proskomidii pamatováno např. na sv. Jana Kronštadtského, nebo našeho vyznavače Alexije Karpatského). Proto považujeme takový zúžený překlad (pouze: biskup) za problematický. V českém lexiku však pro překlad *свѣтитѣль* není adekvátní slovo. Proto jsme šli cestou výpůjčky ze staroslověnštiny, což považujeme za nejpřirozenější cestu, a překládáme počestně jako „světitel“. Čas ukáže, jestli pravoslavná čeština přijme pojem „světitel“ (zkratka „svt.“) pro souhrnné označování biskupů a kněží.

V liturgické řeči je pro biskupy upřednostněn termín „episkop“ (už proto, že lze od tohoto slova vytvářet občas používaný souhrnný termín „episkopát“). Tento pojem používal v některých případech v rámci svého titulu i svt. mč. Gorazd (zjevně z dobových dokumentů). Pro vyšší archijerejskou hodnost bychom v takovém případě mohli používat označení „archiepiskop“ (a tím se lze v liturgii vyhnout poněkud zprofanované latinské předponě „arci-“ např. ve slově arcibiskup) případně archidiákon (místo arcijáhen).

Místo dnes už všeobecně ustupujícího pojmu „jáhen“ (který je spojen spíše s římsko-katolickou církví, a dnes je i tam pozvolna opouštěn) je v souladu s českým pravoslavným biblickým překladem (Petrohrad, 1897) užíváno obecně srozumitelné a do všech jazyků vstřebané „diákon“ (1. Tim 3,8 a 12; Filip 1,1). Sv. vladyka Gorazd v katechismu používá oba pojmy; termín „diákon“ v čl. 371 / 3 dokonce spíše upřednostňuje. (Do českého pravoslavného pojmosloví bylo toto slovo už beztak uvedeno ve složenině *jerodiákon*, což je výpůjčka z církevní slovanštiny, kterou nelze přeložit do češtiny jedním slovem tak, aby to bylo pro liturgickou i běžnou mluvu použitelné).

Зартѣнн — místo již snad příliš archaického „přispěj“ bylo zvoleno příleha-
vější, přesnější a současné: „zastaň se“ (zároveň je to zvukem podobnější
církevně-slovanské předloze, což je důležité pro návštěvníky našich boho-
služeb z Východu).

Грѣхъ — soužení (dřívější „tíseň“ už není pocíťováno jako adekvátní pře-
klad).

Πειρώτα — přeloženo přílehavě a významově přesně jako „slitovnost“ (toto
slovo sice není zcela všední, leč je používáno jak v klasické literatuře, viz
např. překlady Shakespeara, tak v současných textech západních církví –
protestantských i římsko-katolických).

Спiанемъ дѣрѣкъ — podle výkladů (Nikolaos Kabasilas či archim. Emiliános
ze Simonos Petras) znamená: držet se pevně víry; čili: „nekolísejme ve víře“
(proto následuje po Symbolu). Dávání jsou za příklad andělé, kteří se nene-
chali svést a nepadli (zvolání: „Спiанемъ дѣрѣкъ!“ vkládá církevní tradice do
úst archanděla Michaelovi). Odtud náš nový překlad: „stůjme pevně“.

Дерзновѣнiе — smělost. Tento pojem je provázán ze svatootevskou spiritua-
litou a minejnými liturgickými texty, kde se často hovoří o smělosti svatých
před Bohem (což jim umožňuje přimlouvav se za nás). Z toho důvodu jsme
začali s postupným opouštěním sice pěkného, leč významově mírně odchylné-
ného překladu: „důvěra“ (vyjma již vžitého ohlasu před Otčenášem).

Нѡкагъ закѣта. Překlad „(krev) Nového zákona“ by asi měl být příště nahra-
zen jazykově i biblicky přesnějším „Nové smlouvy“ (jak je to již v Bibli kra-
lické a stejně tak i v moderních biblických překladech).

Чертнiй — z praktické zkušenosti vyplynulo, že je vhodné překládat tento
široce užívaný termín (vyjadřující úctu, uctívání, vzácnost, vzdávání cti)
podle kontextu. Používali jsme při překladu následující konvenci — v sou-
vislosti s křížem Páně: *uctíváný*; ve vztahu k Tělu a Krvi Páně: *drahocenný*
(převzato z gorazdovských překladů); ve vztahu k přinášeným (ještě nepro-
měněným) darům pro eucharistii: *důstojný*; v souvislosti s anděly: *úctyhod-
ný, ctěný*; jako titul Jana Křtitele a kněžstva: *důstojný* (dle gorazdovských
překladů); ve vztahu k žijícímu člověku a k jeho životu: *počestný*. Někdy
překládáme dle kontextu i jako „vzácný“. Vyhnuli jsme se v těchto přípa-
dech slovům „ctihodný“ (vyhrazeno pro překlad titulu svatých mnichů
πρεποδόκνiй) a „šlechetný“ (vhodné pro překlad κλιγοεβράζнiй).

Jiné úpravy textu

K českému znění proskomidie. Překlad je místy upřesněn. Vzpomínání
řádů svatých rozšířeno dle řeckého vzoru (církevně-slovanská verze neob-

PROSINEC

Den má 9 hod. a noc 15 hod.

14. 1.

Pror. Nahum (Naum) • Mč. Ananiáš Peršan; ct. Filaret
(Dobromil) Milosrdný

15. 2.

Pror. Habakuk (Avakum) • Ct. Athanasij, zátvorník pe-
čerský; mč. Myropie; ct. Jan, Iraklemon, Andrej a Theofil
Egyptští; sv. Štěpán – Uroš, král srbský

16. 3.

Pror. Sofoniáš • Svt.mč. Theodor, archiep. alexandrijský;
ct. Theodulos Cařihradský; ☩ ct. Sáva Storoževský;
ct. Jan Mlčelivce; svt.mč. Gabriel; mč. Angelos

17. 4.

Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ **Vmč. Barbora** (a mč. Juliána); ct. **Jan Damaskin** •
Svt. Gennadij, archiep. novgorodský; svt.mč. Serafim,
ep. fanarský

18. 5.

Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
Gal 5,22–6,2; Mat 11,27–30
☩ **Ct. Sáva Posvěcený** • Ct. Karion, monach a jeho syn
Zachariáš, Egyptané; mč. Anastasios; ct. Nektárij Bi-
tolský a jeho učitel Philoteos Athonský

19. 6.

Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
Žid 13,17–21; Luk 6,17–23
☩ **Svt. Mikuláš Divotorce, archiep. Myr Lycej-
ských** (Nikolaj, Nikolaos) • Svt. Maxim Kyjevský

20. 7.

Svt. Ambrož, ep. milánský (Ambrosius) • ☩ Ct. Antonij
Sijjský; ☩ ct. Nil Stolbenský, nový divotvorec; ct. Jan,
postník pečerský; ct. Řehoř Athonský

21. 8.

Ct. Patapios z Théb • Ap. ze 70ti: Sosthen, Apollos, Ke-
fas, Tichikos, Epafroditos, Kesar a Onisiforos; mč. 62 je-
rejů a 300 laiků v Africe ariány umučeni; mč. Anthisa
v Římě

22. 9.

Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
Gal 4,22–31; Luk 8,16–21
☩ **Početí přesvaté Bohorodice ve sv. Anně** • Pror. Anna
(Hannah), matka pror. Samuele; svt. Sofronios, archiep.
kyperský; ct. Štěpán nově se zaskvěšví

23. 10.

Mč. Minas, Hermogenes a Eugrafos • Bl. Jan, král srbský
a rodiče jeho – blaž. Štěpána blaž. Angelina (Brankovič),
vladaři srbští

24. 11.

Ct. Daniel Sloupník • Ct. Nikon Vyschlý Pečerský;
ct. Lukáš Sloupník; bl. císař Nikiforos Foka; sv. Kukša
(Veličko) jeroschimonach

25. 12.

Svátek (je-li půst, povoleno víno a olej)
☩ **Svt. Spyridon Divotorce, ep. trimifunský** •
Svt.mč. Alexandr, ep. jerusalemský; ct. Therapont muč.
Petr Aleut; ct. Herman Aljašský

26. 13.

Je-li půst, povoleno víno a olej
+ **Mč. Eustratij, Auxentij, Eugenij (Evžen), Mardarij
a Orest** •
Mč. Lucie. Ct. Arsenios

27. 14.

Mč. Thyros, Levkij a Kallinik; mč. Filemon, Apollonios,
Arianos a Theotichos Alexandrijsí

28. 15.

Svt.mč. Jelevferij (Eleutherios), ep. ilirijský (a matka
jeho mč. Anthia a mč. Koribos); ct. Pavel Osamělý (pous-
tevník) •
Ct. Pavlos z Latry; ☩ svt. Štěpán Vyznavač, archiep.
surožský; mč. Zuzana, diakonisa, v monaštví Jana z Pa-
lestiny. + Svt.mč. Ilarion, archiep. verejský

29. 16.

Pror. Aggeus • Mč. Marín Říman; mč. Ambrosij a Oseáš;
bl. císařovna Theofánie; svt. Mikuláš Chrysobergos, pa-
triarcha konstantinop.; ct. Sofie, ve světě Solomonie

30. 17.

Je-li půst, povoleno víno a olej
☩ **Pror. Daniel a tři mládenci** – Ananiáš, Azariáš a Mi-
sail •
Ct. Daniel Vyznavač, ve schimě Stefan; svt. Dionýsios,
archiep. egyptský

31. 18.

Mč. Sebastián (a družina jeho: Nikostratos, vězeňský do-
zorce a jeho žena Zoja, Kastorius, Trankvillos, presbyter

a synové jeho diakoni Markelin a Marek, Klaudius, velitel věznic, syn jeho Symforian a bratr Viktorin, Tiburtos a Kastulos • Svt. Modest. archiep. jerusalemský; ct. Michal Vyznavač; sv. Sofie, divotvorkyně

LEDEN

1. 19.

Mč. Bonifác • Ct. Ilja Muromec, Pečerský; mč. Eliáš, Probus a Aris, Egyptané; mč. Polyevkt a Timothej; svt. Řehoř, ep. omiretský

2. 20. Je-li půst, povoleno víno a olej
Předsvátek Narození. ☩ Svt.mč. Ignatij Bohonosec, patriarcha antiochijský • Ct. Ignatij, archimandr. pečerský; + spr. Jan Kronštatdský; divotvorce

3. 21.

Předsvátek Narození. Mč. Juliána, panna (a s ní 200 mužů a 130 žen v Nikomedii umučených) • + Svt. Petr, metrop. moskevský a celé Rusi divotvorce; bl. Prokop, pro Krista jurodivý

4. 22.

Předsvátek Narození. Vmč. Anastasie (uvolňující pousta) • A s ní mč. Chrisogont (její učitel), Theodotije, Ebdos, Eutichián a dal. s Anastasií tpřící; mč. Zoilos

5. 23.

Předsvátek Narození. 10 mč. krétských: Theodulos, Saturnin, Gelasios, Zotik a dal. (2. stol.); sv. Naum Ochridský, učedník sv. Metoděje, aprovn. osvítitel Bulharů • Svt. Pavel Neokesarejský; svt. Nifont Kyperský

6. 24. Konec půstu (s východem první hvězdy); povolen jeden pohárek vína
Je-li pondělí – pátek: čtou se královské hodinky. Na večerní liturgii sv. Basila: paremije a Žid 1,1–12; Luk 2,1–20
Je-li sobota či neděle: královské hodinky se četly v pátek (liturgie se ten den nekonala)
Dopoledne liturgie sv. Jana Zlatoústého: Žid 1,1–12; Luk 2,1–20
Večer velká večerní s paremijemi (večerní liturgie se nekoná)

Předvečer Narození Kristova. Ct.mč. Eugenie (Evženka) (a s ní Prota, Jakíntha a Klaudie) • Ct. Antioch Palestýnský; ct. Mikoláš Monach

7. 25. Třídenní svátek z dvanáctera (povoleno jíst vše; tak i 10 dnů po tomto dni)
Liturgie sv. Jana Zlatoústého (je-li neděle či pondělí, pak se koná dopolední liturgie sv. Basila): Gal 4,4–7; Mat 2,1–12

☩ NAROZENÍ PÁNA NAŠEHO JEŽÍŠE KRISTA.

Poklonění tři mágů: Melchiora, Gaspara a Baltasara. Pamatka osvobození Rusi od Galů a 20 národů s nimi (porážka Francouzů a jejich vyhnání z Ruska v r. 1812)

8. 26. Žid 2,11–18; Mat 2,13–23

Druhý den svátku Narození Kristova.

☩ Sbor přesvaté Bohorodice:

spr. Josef Snoubenec, svatý král a prorok David, sv. ap. Jakub – bratr Páně • Svt.mč. Euthimios, ep. sardijský. Ct. Konstantin Sinajský; svt.mč. Konstantin Ruský

9. 27. Skut 6,8–8,4; Mat 21,33–42 (po řad. čtení)

Třetí den svátku Narození. ☩ Sv. prvmč. archidiakon Štěpán (Stefanos). Ct. Theodor Vyznavač Popsaný a jeho bratr Theofan, tvůrce kánonů • Svt. Theodor, archiep. konstantinop.

10. 28.

20 000 mč. v Nikomedii upálených: Glykerius, presbyter, Zinon, Theofil, diakon, Dorothej a dal., panny: Domna, Agathie a Theofila a dal. • Ct. Simeon Myrotočivý; ap. Nikanor, ze sedmi diakonů

11. 29.

Mč. 14 000 mládětek Herodem v Betlémě zabitých. Ct. Markelus, igumen monastýru nespících • Ct. Thadeáš Vyznavač; ct. Marek, hrobník, Theofil a Jan Pečerský; ct. Lavrentij Černigovský

12. 30.

Mč. Anýsie Soluňská • Svt.mč. Zotik, presbyter, sirotky sytící. Ap. ze 70ti – Timon, diakon; mč. Fileter Nikomédský; ct. Theodora Caesarijská; ct. Theodora Cařihradská

13. 31.

☩ Opuštění svátku Narození. Ct. Melánie Římanka (služba Melánii se zpívala včera) • Ct. Gelasios Palestýnský; spr. Abgar, král edeský; svt. Petr Mohila, metrop. kyjevský; svt. mč. Michail, presbyter; svt. Dositěj Vyznavač, metrop. záhřebský

termín do českého pravoslavného pojmosloví vracíme zpět. Výraz „milost“, který (po potlačení Pravoslaví u nás) zahrnul do svého obsahu i překlad řeckého slova *cháris* (tj. „blahodat“), má v jádru jiný obsah i význam a není příliš vhodným překladem řeckého *cháris*; nejenže odvádí výklad k jinému významu, ale nepostihuje, že se jedná o obdarování, o duchovní energie – posvěcující působení. Pravoslavné učení o nestvořené blahodati je jedním z pilířů pravoslavné věrouky; zkušenost pravoslavných křesťanů s posvěcujícím působením blahodati je neodmyslitelnou součástí dvoutisícileté duchovní praxe církve. Proto je nadměru žádoucí, aby náš církevní jazyk měl opět pojem vyhrazený pro tyto Boží energie stejně, jako ho má řečtina a podle ní staroslověnština. Vrátit slovo „blahodat“ do jazyka Čechů považovali za nutné už překladatelé Nového Zákona pracující pro duchovní potřeby Volýnských Čechů a potažmo všech pravoslavných Čechů a Moravanů (*Nový Zákon ve dvou dílech, vydáno v Petrohradě, 1892 a 1897; pro současné pravoslavné Čechy a Moravany reprintem znovu vytištěno v r. 1994 v Řecku; sv. vladyka Gorazd ve svém katechismu prohlašuje toto vydání evangelia za oficiální bohoslužebné evangelium České pravoslavné církve, když je uvádí v článku 987. mezi bohoslužebnými knihami jako naprestolní evangelium*). Termín „blahodat“ pro českojazyčné prostředí uznával i sv. biskup mučedník Gorazd a výslovně jej zmiňuje v 322. článku *Pravoslavného katechismu*. Slovo „milost“ nezavrhneme, leč používáme je při překladu v běžném významu toho slova v českém jazyce, tj. k vyjádření smilování, skutku milosrdenství, udělení milosti, aktu odpuštění či prominutí apod. (Především pro překlad csl. pojmu *милость*. Pojmy: *κλεοστρόκτε*, *μιλολέρδιε* překládáme jako „milosrdenství“ či výjimečně: „dobrotivost“.) (Viz též odkaz na str. 209.)

Další pojmy

βλγοσλοκένη — pro případ použití v počátečním ohlasu bohoslužeb byl ponechán krásný a již zažitý překlad „Blahosloven“ (avšak s písmenem „o“ po druhém „l“, aby se odlišil tento pojem pro požehnání od pojmu „blahoslavený“ – *βλζέννμν*, což se někdy překládá – a ne zcela výstižně – také jako „blažený“, ale jindy např. v kázání na hoře jako „blahoslavený“ s písmenem „a“). V ostatních případech srozumitelněji překládáno běžným způsobem jako „požehnaný“.

βλγν. Pro překlad tohoto termínu navrhuje zvážít ústup od používání adjektiva „dobrotivý“. Někdy překládáme současně a přesně jako „dobrý“, a tam, kde by to snad mohlo znít jako stupňování jakosti, bylo ponecháno znění dle Služebníku prot. Č. Kráčmara – „blahý“ (archaické, ale snadno pochopitelné; srozumitelné pro všechny Slovany). Používá to v ohlasech i vl. Gorazd (viz Lidový sborník modliteb... str. 181/166, 199/182).

Doslov a překladatelské poznámky

Text českého znění liturgie je převzatý z „Lidového sborníku modliteb a bohoslužebných zpěvů pravoslavné církve“ a „Služebníku“ od presbytera Čestmíra Kráčmara. Revidováno dle církevně-slovanského Služebníku; doplněno (místy s přihlédnutím i k řeckému „Ieratikonu“ – zvláště v proskomidii). Zde použité církevně-slovanské znění vychází ze současného ruského Služebníku, avšak upraveno je místy dle našeho prešovského vydání (1950, text adaptován pro místní situaci) a srbského vydání (1962). Nepatrně je v některých ohledech editováno pro použití v rámci tohoto vydání a dle místních zvyklostí. Přihlédnuto bylo v jednotlivostech i k řeckému textu.

Úmyslem při této práci bylo navázat na liturgické dílo doby sv. vladyky mučedníka Gorazda, který vnímal tehdejší liturgické texty jako misijní provizorium zacílené dle církevních potřeb tehdejší doby. Při úpravách byla snaha neodtrhnout se od jazykového stylu gorazdovských liturgických textů, ale plynule na něj navázat. Současně však rozšířit liturgické znění do jeho plného rozsahu a zároveň opravovat některé překladové nepřesnosti, upravovat významové odchylky a místy i poněkud jazykově modernizovat text. Nebylo možno se vyhnout změně některých termínů, kde to vyžaduje prohloubení přiléhavosti překladu či jeho zpřesnění. Považovat znění liturgie, jak je zachyceno v Lidovém sborníku, za nedotknutelné, by odporovalo intencím samotného sv. Gorazda. Do zde předložené práce se promítalo přesvědčení o smysluplnosti (z hlediska pastýřského i misijního) liturgického používání mírně archaické polohy jazyka jako duchovně prospěšné a přirozené v náboženské sféře. Překladatelská práce se nesla v duchu přesvědčení o nutnosti vytvářet a udržovat osobité české pravoslavné pojmosloví.

Používání pojmu „blahodat“, který je součástí dějinného utváření místního slovanského jazyka a byl znovu uveden do českého pravoslavného prostředí jediným českým *pravoslavným* překladem Nového zákona na přelomu 19. a 20. století, lze považovat za důležitou součást vytváření českého pravoslavného lexika.

Poznámka ke slovu „blahodat“

Termín „blahodat“ je naším místním původním staroslověnským slovem pro nestvořené posvěcující Boží energie, Boží posvěcující dar (řecké *cháris*). Slovní termín s tímto obsahem se z českého lexika vytratil v průběhu těch staletí, kdy pravoslavná církev nemohla na našem území svobodně působit; spolu s tímto slovem u nás zmizelo povědomí o *nestvořených Božích energiích* (nepravoslavné církve totiž nevěří v nestvořené energie). Tento důležitý

Kalendárium a svátky pohyblivé

- 1.Petr 2,21–3,9; Mar 12,13–17
- 1.Petr 3,10–22; Mar 12,18–27
- 1.Petr 4,1–11; Mar 12,28–37
- 1.Petr 4,12–5,5; Mar 12,38–44
- 2.Petr 1,1–10; Mar 13,1–8
- 2.Tim 2,11–19; Luk 18,2–8pol.

36. NEDĚLE PO 50nici; O ZACHEOVI

hlas ? — 1.Tim 4,10–15; Luk 19,1–10

»Přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo.«

- 1.Petr 2,21–3,9; Mar 12,13–17
- 1.Petr 3,10–22; Mar 12,18–27
- 1.Petr 4,1–11; Mar 12,28–37
- 1.Petr 4,12–5,5; Mar 12,38–44
- 2.Petr 1,1–10; Mar 13,1–8
- 2.Tim 2,11–19; Luk 18,2–8pol.

NEDĚLE O CELNÉM A FARISEOVI

hlas ? — 2.Tim 3,10–15; Luk 18,10–14

Začátek Triodu postního

»Každý, kdo se povyšuje, bude ponížěn, a kdo se poníží, bude povýšen.«

Týden bez půstu (po neděli celného a fariseje)

- 2.Petr 1,20–2,9; Mar 13,9–13
- 2.Petr 2,9–22; Mar 13,14–23

• Středa bez půstu:

2.Petr 3,1–18; Mar 13,24–31

- 1.J 1,8–2,6; Mar 13,31–14,2

• Pátek bez půstu:

1.J 2,7–17; Mar 14,3–9

- 2.Tim 3,1–9; Luk 20,45–21,4

NEDĚLE O MARNOTRATNÉM (nevěrném) SYNU

hlas ? — 1.Kor 6,12–20; Luk 15,11–32

»...Veselte se, neboť tento můj syn byl mrtev, a zase ožil, ztracen byl a nalezen jest.«

Týden před masopustní nedělí

- 1.J 2,18–3,10; Mar 11,1–11
- 1.J 3,11–20; Mar 14,10–42
- 1.J 3,21–4,6; Mar 14,43–15,1

- 1.J 4,20–5,21; Mar 15,1–15
- 2.J 1,1–13; Mar 15,22–25; 33–41
- **Sobota zádušní** („roditelská“ čili předků – světová) (konáme vzpomínání všech zesnulých pravoslavných křesťanů – našich bratří a sester – všech dob): 1.Kor 10,23–28; Luk 21,8–9; 25–27; 33–36. 1.Sol 4,13–17; Jan 5,24–30 (zádušní)

NEDĚLE MASOPUSTNÍ; o strašném soudu

hlas ? — 1.Kor 8,8–9,2; Mat 25,31–46

Konec masitých pokrmů

»Co jste učinili jednomu z bratří těchto mých nejmenších, Mně jste učinili.«

Týden syrný a máslový (již bez masa)

- 3.J 1,1–15; Luk 19,29–40; 22,7–39
- Jud 1,1–10; Luk 22,39–42; 45–23,1
- **Ve středu se jí mléko i vejce** (není liturgie): na 6. hodince – Joel 2,12–26; na večerní – Joel 3,12–21
- Jud 1,11–25; Luk 23,1–34pol. a 44–56
- **V pátek se jí mléko i vejce** (není liturgie): na 6. hodince – Zach 8,7–17; na večerní – Zach 8,19–23
- **Sobotní památka všech svatých postníků:** Řím 14,19–26; Mat 6,1–13. Gal 5,22–6,2; Mat 11,27–30 (svatým otcům)

NEDĚLE SYROPUSTNÍ; vzpomínání Adama vyhnání.

Neděle všeobecného smíření
hlas ? — Řím 13,11–14,4; Mat 6,14–21

»Jestli odpustíte lidem hříchy jejich, odpustí i vám Otec váš nebeský.«

Čistý týden – začátek Velkého půstu

• Čisté pondělí:

Gen 1,1–13; Přísl 1,1–20

(Na velkém povečeří kánon sv. Ondřeje Krétského)

• Čisté úterý:

Gen 1,14–23; Přísl 1,20–33

(Na velkém povečeří kánon sv. Ondřeje Krétského)

• Čistá středa:

Gen 1,24–2,3; Přísl 2,1–22

(První liturgie předem posvěcených Darů. Na velkém povečeří čtení kánonu sv. Ondřeje Krétského)

• **Čistý čtvrtek:**

Gen 2,4–19; Přísl 3,1–18

(Na velkém povečeří kánon sv. Ondřeje Krétského)

• **Čistý pátek:**

Gen 2,20–3,20; Přísl 3,19–34

(Liturgie předem posvěcených Darů a kánon sv. Theodora s žehnáním koliva)

• **1. sobota velkopostní – sv. vmč. Theodora Tyrona** (památka jeho přeslavného zázraku):

Žid 1,1–12; Mar 2,23–3,5

2.Tim 2,1–10; Jan 15,17–16,2 (sv. Theodoru)

1. neděle Velkého půstu – OSLAVA PRAVO-SLAVÍ

hlas ? — Žid 11,24–26; 32–12,2; Jan 1,43–51
»Od tohoto času uzříte nebe otevřené a anděly Boží vystupující a sestupující na Syna člověka.«

2. týden Velkého půstu

• Gen 3,21–4,7; Přísl 3,34–4,22

• Gen 4,8–15; Přísl 5,1–15

• Gen 4,16–26; Přísl 5,15–6,3

• Gen 5,1–24; Přísl 6,3–20

• Gen 5,32–6,8; Přísl 6,20–7,1

• **2. sobota velkopostní – zádušní** („roditelská“ čili předků):

Žid 3,12–16; Mar 1,35–44

1.Sol 4,13–17; Jan 5,24–30 (zádušní)

2. neděle Velk. půstu – SV. ŘEHOŘE SO-LUŇSKÉHO – PALAMY

hlas ? — Žid 1,10–2,3; Mar 2,1–12

Žid 7,26–8,2; Jan 10,9–16

»Synu, odpouštěj se tobě hříchy tvé... Vstaň, vezmi lože své a jdi...«

3. týden Velkého půstu

• Gen 6,9–22; Přísl 8,1–21

• Gen 7,1–5; Přísl 8,32–9,11

• Gen 7,6–9; Přísl 9,12–18

• Gen 7,11–8,3; Přísl 10,1–22

• Gen 8,4–21; Přísl 10,31–11,22

• **3. sobota velkopostní – zádušní** („roditelská“ čili předků):

Žid 10,32–38; Mar 2,14–17

1.Sol 4,13–17; Jan 5,24–30 (zádušní)

3. neděle Velkého půstu – UCTÍVÁNÍ SVA-TÉHO KŘÍŽE

hlas ? — Žid 4,14–5,6; Mar 8,34–9,1

»Chce-li kdo za Mnou jíti, zapři sám sebe, a vezmi kříž svůj, a následuj Mne...«

4. týden Velkého půstu

• Gen 8,21–9,7; Přísl 11,19–12,6

• Gen 9,8–17; Přísl 12,8–22

• **Středa poloviny Velkého půstu:**

Gen 9,18–10,1; Přísl 12,23–13,9

• Gen 10,32–11,9; Přísl 13,20–14,6

• Gen 12,1–7; Přísl 14,15–26

• **4. sobota velkopostní – zádušní** („roditelská“ čili předků):

Žid 6,9–12; Mar 7,31–37

1.Kor 15,47–57; Jan 5,24–30 (zádušní)

4. neděle Velk. půstu – CT. JANA SINAJ-SKÉHO – KLIMAKA (Žebríkovce)

hlas ? — Žid 6,13–20; Mar 9,17–31

Efez 5,9–19; Mat 4,25–5,12

»Můžeš věřit? Všechno jest možné věřícímu.«

5. týden Velkého půstu

• Gen 13,12–18; Přísl 14,27–15,4

• Gen 15,1–15; Přísl 15,7–19

• Gen 17,1–9; Přísl 15,20–16,9

• **Čtvrtek Ondřejova modlitebního stání:**

Gen 18,20–33; Přísl 16,17–17,17

• Gen 22,1–18; Přísl 17,17–18,5

• **5. sobota velkopostní – akathistu; CHVÁLY PŘE-SV. BOHORODICI:**

Žid 9,24–28; Mar 8,27–31. Žid 9,1–7; Luk 10,38–42; 11,27–28 (Bohorodici)

5. neděle Velkého půstu – CT. MARIE EGYPTSKÉ

hlas ? — Žid 9,11–14; Mar 10,32pol.–45

Galat 3,23–29; Luk 7,36–50

»Tak bude mezi vámi: kdokoliv by chtěl být větší, budiž váš služebník; a kdokoliv by mezi vámi chtěl být první, budiž otrokem všech.«

pak je památka novomučedníků v neděli před 25.1.)

Řím 8,28–39; Luk 21,12–19

Sbor všech novomučedníků a vyznavačů ruských:

svt. Tichon (1925); svt.mč. Petr, metr. krutický (1937);

svt.mč. Vladimír, metr. kijevský (1918); svt.mč. Venja-

min, metr. petrohradský a svt.mč. archim. Sergij a mč.

Jurij a Joann (1922); svt.mč. metr. Serafim (1937);

svt.mč. Faddej (1937); svt.mč. prot. Joann (1917);

svt.mč. prot. Alexandr (1937); ct.mč. kn. Elisaveta a ino-

kyňe Varvara (1918)... **Památka všech zesnulých, kteří**

trpěli v časech pronásledování víry křesťanské.

Památka svatých Otců šesti všeobecných sněmů

Nejbližší řadová ned. u 16.7. (29.7. nového kalendáře).

Prozatímně výše umístěno u 8. neděle po 50nici:

Žid 13,7–16; Jan 17,1–13 (svatým Otcům; po

řadovém čtení)

Památka svatých Otců 7. všeobecného sněmu (r. 787)

Nejbližší řadová ned. u 11.10. (24.10. nového kalendáře). Prozatímně výše umístěno u 22. ned. po 50nici:

Žid 13,7–16; Jan 17,1–13 (svatým Otcům; po

řadovém čtení)

Typikonální značky hierarchie svátků

(podle kalendária Mosk. patriarchátu)

⊕ (křížek v kruhu) – dvanáctero největších svátků. Kromě dvanáctera sem patří ještě: Obřezání Páně a Záštit přev. Bohorodice. Kompletní služba dle mineje. (Nejednala-li se o svátek Páně z dvanáctera a připadala-li svátek na neděli, používá se i oktoich.)

⊕ (křížek v půlkruhu) – střední svátek. Služba svátku jen z mineje – má bdění a litiji (oktoich jen v neděli). Hlavní svátky tohoto stupně: zesnutí sv. apoštola Jana Theologa (26.9.), svt. Jan Zlatoustý (13.11.), ct. Sáva Posvěcený (5.12.), sv. Mikuláš (6.12.), tři světitelé (30.1.); vmč. Jiří Vítězný (23.4.); ap. Jan Theolog (8.5.) sv. Cyríl a Metoděj (11.5.); Narození Jana Křtitele (24.6.), svátek ap. Petra a Pavla (29.6.), pror. Eliáš (20.7.), Stětí hlavy sv. Jana Křtitele (29.8.).

⊕ (křížek samotný) – malý svátek tzv. „polyjelejní“. Služba svátku obsahuje na jitřní polyjelej (na velké večerní se zpívá: „Blažený muž“; stichir 6 nebo 8; vchod,

Čtení před a po svátku

POVÝŠENÍ SVATÉHO KŘÍŽE

Sobota před Povýšením

1.Kor 2,6–9; Mat 10,37–11,1

NEDELE PŘED POVÝŠENÍM

Gal 6,11–18; Jan 3,13–17

»Neboť tak Bůh miloval svět, že i Syna svého jednorozeného dal, aby každý, kdo v Něho věří, nezahynul, ale měl život věčný.«

Sobota po Povýšení

1.Kor 1,26–29; Jan 8,21–30

NEDELE PO POVÝŠENÍ

Gal 2,16–20; Mar 8,34–9,1

»Kdo chce jíti za Mnou, zapři sám sebe, vezmi kříž svůj a následuj Mne.«

DIMITRIJEVSKÁ ZÁDUŠNÍ SOBOTA

Sobota před 26. 10. církl. kal. (tj. před 8.11. dle nového kalend.)

1. Soluň 4,13–17; Jan 5,24–30 (zádušní po řadovém čtení)

paremije; stichiry na stichovně z mineje. Rozhodne-li představený, může být litije; bdění nebývá, ale má se určitě konat, je-li to chrámový svátek). Na jitřní: polyjelej, velebení, „Od mladosti mé“; sváteční evangelium, kánon na 8, vel. slavosloví. Služba z okoichu se nebere (pokud není neděle).

⊕ nebo ⊕ (tři tečky) – významný světec (tzv. „šestyričný“). Služba má na večerní 6 stichir z mineje; na jitřní kánon na 6 a zpívá se vel. slavosloví.

⊕ nebo ⊕ (tři černé tečky) – významný světec (tzv. „šestyričný“). Služba svátku má na večerní šest stichir z mineje; na jitřní kánon na 6 a po každé písni kánonu se čtou tropary svátku kromě troparů z oktoichu.

Světec bez označení – obyčejná služba. Na večerní jsou 3 stichiry z oktoichu a 3 stichiry světců z mineje (nebo 3 stichiry prvnímu a 3 druhému svátku dne); na stichovně z oktoichu. Na jitřní dva kánony: z oktoichu a potom z mineje – na 4.

Narození“ na 1. ledna, a proto úplně zmizí (služba k ní se koná 26.12. na „Sbor převs. Bohorodice) ve prospěch „neděle před Bohozjevním“.

Sobota před Bohozjevním:

1.Tim 3,14–4,5; Mat 3,1–11

NEDELE PŘED BOHOZJEVNÍM

2.Tim 4,5–8; Mar 1,1–8

»Počátek Evangelia Ježíše Krista, Syna Božího... On vás bude křtít Duchem Svatým.«

Je-li předvečer Zjevení Páně v sobotu či v neděli, slouží se liturgie sv. Jana Zlatoústého (dopoledne). Na veliké večerní (koná se samostatně večer):

paremije a 1.Kor 10,1–4; Luk 3,1–18

Pak velké svěcení vody.

V den svátku liturgie sv. Basila Velikého (dopoledne):

Tit 2,11–14; 3,4–7; Mat 3,13–17

Velké svěcení vody

Předcházející pátek:

liturgie se nekoná, čtou se královské hodinky.

Je-li předvečer Zjevení Páně jiného dne, než je sobota či neděle, slouží se večerní liturgie sv. Basila Velikého (večerní spojená s liturgií):

paremije a 1.Kor 10,1–4; Luk 3,1–18

Pak velké svěcení vody.

V den svátku liturgie sv. Jana Zlatoústého (dopoledne):

Tit 2,11–14; 3,4–7; Mat 3,13–17

Velké svěcení vody

Sobota po Bohozjevním

Efez 6,10–17; Mat 4,1–11 (*pak řadové čtení*)

NEDELE PO BOHOZJEVNÍM

Efez 4,7–13 (od pol.); Mat 4,12–17

»Čiňte pokání, neboť se přiblížilo Království nebeské.«

Další řadové neděle

31. NEDĚLE PO 50nici; o slepém na cestě, vírou uzdraveném

hlas 6. — 1.Tim 1,15–17 (od pol.); Luk 18,35–43

»Prohlédni! Víra tvá tě uzdravila.«

- Jak 2,14–26; Mar 10,46–52
- Jak 3,1–10; Mar 11,11–23

- Jak 3,11–4,6; Mar 11,23–26
- Jak 4,7–5,9; Mar 11,27–33
- 1.Petr 1,1–2; 10–12; 2,6–10; Mar 12,1–12
- 1.Sol 5,14–23; Luk 17,3–10

Pokud je možno, lze (např. jako poslední neděli před Zacheovou nedělí) ještě vložit následující uvedenou neděli se čtením vybraným sv. mučedníkem Gorazdem. (Roční paschální kruh biblického liturgického čtení musí však vždy končit Zacheovou nedělí, kterou nelze vypustit a po níž následuje první neděle paschálního kruhu pro další rok – neděle Celníka a farizeje.)

Neděle se čtením dle místní tradice sv. Gorazda:

Neděle O TOM, CO JE PODSTATNÉ A CO NIKOLIV

Efez 2,4–10; Luk 11,37–44

»Čistíte zevnějšek..., ale vnitřek váš pln jest nešlechternosti... Běda vám, kteří opouštíte spravedlnost a lásku Boží.«

- 1.Sol 2,20–3,8; Luk 8,26–39
- 1.Sol 3,9–13; Luk 11,29–33
- 1.Sol 4,1–12; Luk 11,34–36
- 1.Sol 5,1–8; Luk 11,46–12,1
- 1.Sol 5,9–13; 24–28; Luk 12,2–12
- 2.Kor 11,1–6; Luk 9,1–6

POSLEDNÍ NEDĚLE PO 50nici;

O ZACHEOVI

1.Tim 4,9–15; Luk 19,1–10

»Přišel Syn člověka, aby hledal a spasil, co bylo zahynulo.«

- 1.Petr 2,21–3,9; Mar 12,13–17
- 1.Petr 3,10–22; Mar 12,18–27
- 1.Petr 4,1–11; Mar 12,28–37
- 1.Petr 4,12–5,5; Mar 12,38–44
- 2.Petr 1,1–10; Mar 13,1–8
- 2.Tim 2,11–19; Luk 18,2–8pol.

Další pohyblivá čtení v průběhu roku:

Památka ruských novomučedníků

Od r. 1992 se slaví se dne 25.1./7.2. (v den zesnutí sv. nmč. Vladimíra, metropolity kyjevského a haličského) v neděli, není-li ten den neděle, tak prvou neděli po tomto datu. (Kdyby na tu neděli připadla památka tří světitelů,

6. týden Velkého půstu

- Gen 27,1–41; Přísl 19,16–25
- Gen 31,3–16; Přísl 21,3–21
- Gen 43,26–31; 45,1–16; Přísl 21,23–22,4
- Gen 46,1–7; Přísl 23,15–24,5
- Gen 49,33–50,26; Přísl 31,8–32

Konec svaté Čtyřicátnice

• 6. sobota – vzkříšení Lazara.

(Povoleno víno, olej a kaviár)

Žid 12,28–13,8; Jan 11,1–45

6. neděle – Květná – ⊕ VJEZD PÁNA DO JERUSALEMA.

(Svěcení ratolestí; požívá se ryba)

Filip 4,4–9; Jan 12,1–18

»Chudé vždycky máte u sebe, ale mne ne vždy máte.«

• Velké pondělí; památka Josefa Spanilého:

Na večerní: Ex (2.Mojž.) 1,1–20; Job 1,1–12
Na liturg. předem posv. Darů: Mat 24,3–35

• Velké úterý; o deseti pannách:

Na večerní: Ex (2.Mojž.) 2,5–10; Job 1,13–22
Na liturg. před. posv. Darů: Mat 24,36–26,2

• Velká středa – Jidášova zrada:

Na večerní: Ex (2.Mojž.) 2,11–22; Job 2,1–10
Na liturg. před. posv. Darů: Mat 26,6–16

• Velký čtvrtek – památka poslední večeře Páně:

Na večerní liturgii sv. Basila:

paremije a pak 1.Kor 11,23–32; Mat 26,1–20; Jan 13,3–17; Mat 26,21–39; Luk 22,43–45; Mat 26,40–27,2. (Večer povoleno víno a olej)

• Velký pátek – UKŘIŽOVÁNÍ KRISTOVO

Vzpomínání spasitelného utrpení Kristova; přísný půst (v tento den se nemá jíst). Na jitrní čtení dvanácti evangelií. Eucharistie se nekoná. Na večerní vzpomínání snímání z Kříže a pohřbení přecistého Těla Kristova (vynášení pláštěnice):

paremije a pak 1.Kor 1,18–2,2; Mat 27,1–38; Luk 23,39–43; Mat 27,39–54; Jan 19,31–37; Mat 27,55–61

• Velká sobota – Kristus v hrobě. Spasitelovo sestoupení do pekel.

Na večerní liturgii sv. Basila:

paremije a pak Řim 6,3–11; Mat 28,1–20

⊕SVĚTLÉ VZKŘÍŠENÍ KRISTOVO (Svatá a velká neděle Paschy)

Skut 1,1–8; Jan 1,1–17

»A Slovo (Boží Syn) se stalo tělem a přebývalo mezi námi, plně blahodati a pravdy, i viděli jsme slávu Jeho, slávu jakožto Jednorozeného od Otce.«

• Světlé pondělí. Ikona Matky Boží „Sladce milující“ (Glykofilussa; Athos):

Skut 1,12–17; 21–26; Jan 1,18–28

• Světlé úterý. Yverská ikona Matky Boží (objevení na Athosu). Sv. nmč. Rafael, Nikolaos a Irini (+ 1463):

Skut 2,14–21; Luk 24,12–35

• Světlá středa. Sbor ctihodných Otců asketů na svatě hoře Sinaj, kde sestoupil Bůh. Není půst:

Skut 2,22–36; Jan 1,35–51

• Světly čtvrtek:

Skut 2,38–43; Jan 3,1–15

• Světly pátek. Svátek životodárného pramene Matky Boží. Není půst:

Skut 3,1–8; Jan 2,12–22

• Světlá sobota:

Skut 3,11–16; Jan 3,22–33

2. NEDĚLE PASCHÁLNÍ; o apoštolu Tomáši; tzv. „Popaschální“ (Antipascha)

Skut 5,12–20; Jan 20,19–31

»Blahoslavení, kteříž neviděli a uvěřili.«

Týden v padesátidenním období popaschálním

• Skut 3,19–26; Jan 2,1–11

• Úterý Radonice – vzpomínání zesnulých:

Skut 4,1–10; Jan 3,16–21

• Skut 4,13–22; Jan 5,17–24

• Skut 4,23–31; Jan 5,24–30

• Skut 5,1–11; Jan 5,30–6,2

• Skut 5,21–33; Jan 6,14–27

3. NEDĚLE PASCHÁLNÍ; sv. žen myronosic (Marie Magdaleny, Marie Jákobovy, Marie Kleopovy, Salomie – matky synů Zebedeových, Jany – ženy domovníka krále Heroda, Marty a Marie – sester Lazara, Zuzany) a tajných učedníků (Josefa z Arimatie a Nikodéma)

hlas 2. — Skut 6,1–7; Mar 15,43–16,8

»Nebojte se. Ježíše hledáte Nazaretského, ukřižovného? Vstal z mrtvých, není Ho zde.«

Týden v padesátidenním období popaschálním

- Skut 6,8–7,5; 47–60; Jan 4,46–54
- Skut 8,5–17; Jan 6,27–33
- Skut 8,18–25; Jan 6,35–39
- Skut 8,26–39; Jan 6,40–44
- Skut 8,40–9,19; Jan 6,48–54
- Skut 9,20–31; Jan 15,17–16,2

4. NEDĚLE PASCHÁLNÍ; o mrtvicích raněném. Spr. Tabitha (čili Dorkas; 1. stol.)

hlas 3. — Skut 9,32–42; Jan 5,1–15

»Hle, učiněn jsi zdravým; již více nehřeš, aby se ti něco horšího nepřihodilo.«

Týden v padesátidenním období popaschálním

- Skut 10,1–16; Jan 6,56–69
- Skut 10,21–33; Jan 7,1–13
- **Půlení padesátnice** (jí se ryba):
Skut 14,6–18; Jan 7,14–30
- Skut 10,34–43; Jan 8,12–20
- Skut 10,44–11,10; Jan 8,21–30
- Skut 12,1–11; Jan 8,31–42

5. NEDĚLE PASCHÁLNÍ; o Samaritance, o vodě živé a o pravém uctívání Boha

hlas 4. — Skut 11,19–26; 29–30; Jan 4,5–42

»Můj pokrm jest to, abych činil vůli Toho, kterýž Mne poslal – vůli Otcovu.«

Týden v padesátidenním období popaschálním

- Skut 12,12–17; Jan 8,42–51
- Skut 12,25–13,12; Jan 8,51–59
- Skut 13,13–24; Jan 6,5–14
- Skut 14,20–27; Jan 9,39–10,9
- Skut 15,5–34; Jan 10,17–28
- Skut 15,35–41; Jan 10,27–38

6. NEDĚLE PASCHÁLNÍ; o slepém

hlas 5. — Skut 16,16–34; Jan 9,1–38

»Dokud jsem na světě, světlo jsem světa.«

Týden v padesátidenním období popaschálním

- Skut 17,1–15; Jan 11,47–57
- Skut 17,19–28; Jan 12,19–36
- **Středa opuštění Paschy** (jí se ryba):
Skut 18,22–28; Jan 12,36–50

• **⊕ NANEBEVSTOUPENÍ PÁNĚ**

Čtvrtek svátků:

- Skut 1,1–12; Luk 24,36–53
- Skut 19,1–8; Jan 14,1–11
- Sobotní památka umučení sv. Jeronýma Pražského.
Skut 20,7–12; Jan 14,10–21

7. NEDĚLE (PO PASŠE); svatých 318 bohoslovných Otců 1. všeobecného sněmu (r. 325 v Nicei)

hlas 6. — Skut 20,16–18; 28–36; Jan 17,1–13

»Toto jest pak život věčný, aby znali tebe, Jediného Pravého Boha, a toho, Jehož jsi poslal, Ježíše Krista.«

Týden v padesátidenním období popaschálním

- Skut 21,8–14; Jan 14,27–15,7
- Skut 21,26–32; Jan 16,2–13
- Skut 23,1–11; Jan 16,15–23
- Skut 25,13–19; Jan 16,23–33
- **Pátek opuštění Nanebevstoupení:**
Skut 27,1–44; Jan 17,18–26
- **Trojčinná zádušní sobota („roditelská“ čili předků):**
Skut 28,1–31; Jan 21,15–25.
1. Sol 4,13–17; Jan 5,24–30

• **⊕ Neděle PADESÁTNICE – SVATÁ TROJICE.**

Seslání Svatého Ducha na apoštoly

Skut 2,1–11; Jan 7,37–52; 8,12

»Žízni-li kdo, ať jde ke Mně a pije!«

• **DEN SVATÉHO DUCHA**

Svatodušní pondělí:

Efez 5,9–19; Mat 18,10–20

• **TŘETÍ DEN SVATÉ TROJICE**

Svatodušní úterý:

Řím 1,1–7; 13–17; Mat 4,25–5,13

• **Středa svatodušního týdne.** Není půst:

Řím 1,18–27; Mat 5,20–26

• **Čtvrtek svatodušního týdne:**

Řím 1,28–2,9; Mat 5,27–32

• **Pátek svatodušního týdne.** Není půst:

Řím 2,14–29; Mat 5,33–41

• **Sobota opuštění Padesátnice:**

Řím 1,7–12; Mat 5,42–48

- Žid 3,5–11; 17–19; Luk 20,27–44
- Žid 4,1–13; Luk 21,12–19
- Žid 5,11–6,8; Luk 21,5–7; 10–11; 20–24
- Žid 7,1–6; Luk 21,28–33
- Žid 7,18–25; Luk 21,37–22,8
- Efez 2,11–13; Luk 13,18–29

29. NEDĚLE PO 50nici; o uzdravení desíti, z nichž jen jeden díky vzdal

hlas 4. — Kol 3,4–11 (*apoštol neděle praotců*); Luk 17,12–19

(Pokud neděle praotců připadne na jinou než 29. neděli, pak se čtení apoštola vzájemně vymění tak, aby dnešní čtení odpovídalo výše uvedenému.)

»Vstaň a jdi; víra tvá tě uzdravila.«

- Žid 8,7–13; Mar 8,11–21
- Žid 9,8–10; 15–23; Mar 8,22–26
- Žid 10,1–18; Mar 8,30–34
- Žid 10,35–11,7; Mar 9,10–16
- Žid 11,8; 11–16; Mar 9,33–41
- Efez 5,1–8; Luk 14,1–11

30. NEDĚLE PO 50nici; jak nesnadně bohatý vejde do Království Božího

hlas 5. — Kol 3,12–16; Luk 18,18–27

»Snáze jest velbloudu skrze ucho jehly projíti, nežli bohatému vejíti do Království Božího.«

- Žid 11,17–23; 27–31; Mar 9,42–10,1
- Žid 12,25–26; 13,22–25; Mar 10,2–12
- Jak 1,1–18; Mar 10,11–16
- Jak 1,19–27; Mar 10,17–27
- Jak 2,1–13; Mar 10,23–32pol.
- Kol 1,3–6; Luk 16,10–15

Sobota před Narozením

Galat 3,8–12; Luk 13,18–29 (*před řadovým čtením*)

NEDĚLE PŘED NAROZENÍM KRISTOVÝM – neděle svatých otců

Památka starozákonních svatých z rodopisu Ježíše Krista a všech, kteří žili vírou v zaslíbeného Mesiáše: patriarchů Abrahama, Izáka, Jákoba a Judy; Daniele a tří mládenců i ostatních.

Žid 11,9–10; 17–23; 32–40; Mat 1,1–25

»Což v *Marii* zrozeno jest, z Ducha Svatého jest; porodil pak Syna, a nazvež jméno Jeho Ježíš; On zajisté vysvobodil lidi své od hříchů jejich.«

Případně-li předvečer Narození Kristova na sobotu či neděli, pak se v ten den koná dopolední liturgie sv. Jana Zlatoustého (je to buď neděle nebo sobota před Narozením).

Čtení na této liturgii: **Gal 3,15–22; Mat 13,31–36** Večer se slouží velká večerní (bez liturgie) a v den svátku je dopolední liturgie sv. Basila. (Večerní liturgie sv. Basila se před Narozením Kristovým v takovém roce nekoná.) V předcházející pátek se čtou královské hodinky a neslouží se žádná liturgie.

Případně-li předvečer Narození Kristova na jiný den než sobotu či neděli, pak se v ten den koná večerní liturgie sv. Basila (tj. večerní spojená s liturgií) a v den svátku je dopolední liturgie sv. Jana Zlatoustého. (Velká večerní se před Narozením Kristovým v takovém roce nekoná, protože je večerní liturgie.) V den předvečera se dopoledne čtou královské hodinky.

Čtení pro předvečer (na velké večerní nebo na večerní liturgii sv. Basila): paremije a Žid 1,1–12; Luk 2,1–20

Sobota po Narození: 1. Tim 6,11–16; Mat 12,15–21

NEDĚLE PO NAROZENÍ. Svaté Boží rodi-

ny: spr. Josefa Snoubence, Davida, krále a Jakuba, bratra Páně. Gal 1,11–19; Mat 2,13–23

(*Pak možno přidat i řadové čtení.*)

»I vstav (*Josef*), vzal Dítě i Matku Jeho, a přišel do země Israelské... A usídlil se v městě, jež slove Nazaret...«

Případně-li „neděle po Narození“ shodně s „nedělí před Bohozjevením“, pak „neděle po Narození“ buď

ustupuje a zůstává jen „neděle před Bohozjevením“ nebo se čtení „nedělí před Bohozjevením“ přenáší na 1. ledna (což se činí zvláště, když je tato neděle 31.12. na „opuštění svátku Narození“; pak se bere jen „neděle po Narození“ a „neděle před Bohozjevením“ se musí překládat na 1. ledna).

Když je Narození v sobotu, pak je neděle po Narození hned následující nedělí, tj. na Sbor sbor presv. Bohorodice. **Když je Narození v neděli,** případně „neděle po

- 1.Sol 1,1–5; Luk 10,22–24
- 1.Sol 1,6–10; Luk 11,1–10
- 1.Sol 2,1–8; Luk 11,9–13
- 1.Sol 2,9–14; Luk 11,14–23
- 1.Sol 2,14–19; Luk 11,23–26
- 2.Kor 8,1–5; Luk 8,16–21

23. NEDĚLE PO 50nici; o vyhnání legie duchů zlých

hlas 6. — Efez 2,4–10; Luk 8,26–39
»Vypravuj všem, co učinil tobě Bůh.«

- 1.Sol 2,20–3,8; Luk 11,29–33
- 1.Sol 3,9–13; Luk 11,34–41
- 1.Sol 4,1–12; Luk 11,42–46
- 1.Sol 5,1–8; Luk 11,47–12,1
- 1.Sol 5,9–13; 24–28; Luk 12,2–12
- 2.Kor 11,1–6; Luk 9,1–6

24. NEDĚLE PO 50nici; vzkříšení dcery Jairovy

hlas 7. — Efez 2,14–22; Luk 8,41–56
»Neboj se, toliko věř...«

- 2.Sol 1,1–10; Luk 12,13–15; 22–31
- 2.Sol 1,10–2,2; Luk 12,42–48
- 2.Sol 2,1–12; Luk 12,48–59
- 2.Sol 2,13–3,5; Luk 13,1–9
- 2.Sol 3,6–18; Luk 13,31–35
- Gal 1,3–10; Luk 9,37–43 pol.

25. NEDĚLE PO 50nici; o milosrdném Samaritánu

hlas 8. — Efez 4,1–6; Luk 10,25–37
»Samařan jeden šel tou cestou, přišel k tomu polo-mrtvému a opuštěnému, a uzřev jej, slitoval se, a přistoupiv, obvázal rány jeho, naliv na ně oleje a vína... a měl o něj péči.«

- 1.Tim 1,1–7; Luk 14,12–15
- 1.Tim 1,8–14; Luk 14,25–35
- 1.Tim 1,18–20; 2,8–15; Luk 15,1–10
- 1.Tim 3,1–13; Luk 16,1–9
- 1.Tim 4,4–8; 16; Luk 16,15–18; 17,1–4
- Gal 3,8–12; Luk 9,57–62

26. NEDĚLE PO 50nici; o tom, kdo hromadí pozemské poklady a není bohat v Bohu

hlas 1. — Efez 5,5 a 8–19; Luk 12,16–21
I řekl jemu Bůh: »Blázne, této noci duši tvou vezmou od tebe, a to, co jsi nashromáždil, či bude?«

- 1.Tim 5,1–10; Luk 17,20–25
- 1.Tim 5,11–21; Luk 17,26–37
- 1.Tim 5,22–6,11; Luk 18,15–17; 26–30
- 1.Tim 6,17–21; Luk 18,31–34
- 2.Tim 1,1–2; 8–18; Luk 19,12–28
- Gal 5,22–6,2; Luk 10,19–21

27. NEDĚLE PO 50nici; o uzdravení ženy v den sváteční

hlas 2. — Efez 6,10–17; Luk 13,10–17
»Tato dcera Abrahamova, kterou svázal satan, hle, již tomu osmnáct let, což neměla býti rozvázána od těch pout v den sobotní?«

- 2.Tim 2,20–26; Luk 19,37–44
- 2.Tim 3,16–4,4; Luk 19,45–48
- 2.Tim 4,9–22; Luk 20,1–8
- Tit 1,5–2,1; Luk 20,9–18
- Tit 1,15–2,10; Luk 20,19–26
- Efez 1,16–23; Luk 12,32–40

28. NEDĚLE PO 50nici; o hostině a hostech

Neděle praotců Božího národa – všech starozákonních svatých žijících před Zákonem i po udělení Zákona – od Adama po Josefa Snoubence; i proroků až po Zachariáše a Jana Křtitele. Adama a Evy i Ábele a Séttha, Enocha, Joba, Noé, Melchisedeka; patriarchů Abrahama a Sáry, Izáka a Rebekky, Jákoba a Ráchel i Josefa Sličného, Judy a Lévi a ostatních z dvanácti synů Israele; Mojžíše i Árona, Jozue, Debory, Gedeona, Samsona, Ruth, Jesse, Davida, Šalomouna; proroků Samuele, Eliáše, Isaiáše, Ezechiele, Daniela a mnoha dalších.

hlas 3. — Kol 1,12–18; Luk 14,16–24 (*evangelium neděle praotců*)

Neděle praotců je druhou nedělí před Narozněním Kristovým. Pokud případně na jinou než 28. nedělí, pak se čtení evangelia vymění, aby bylo, jak je uvedeno výše.
Čtení neděle praotců musí být vždy následující:

Kol 3,4–11; Luk 14,16–24
»Člověk jeden učinil večeri velikou a pozval mnohých... Vybídl všechny vejít, aby se naplnil dům jeho...«

1. NEDĚLE PO 50nici – VŠECH SVATÝCH

hlas 8. — Žid 11,33–12,2; Mat 10,32–38; 19,27–30
»Kdožkoli vyzná Mne před lidmi, toho i já vyzná před Otcem Svým, Jenž jest v nebesích.«

Začátek půstu svatých apoštolů

- Řím 2,28–3,18; Mat 6,31–34; 7,9–11
- Řím 4,4–12; Mat 7,15–21
- Řím 4,13–25; Mat 7,21–23
- Řím 5,10–16; Mat 8,23–27
- **Pátek památky ct. Varláma Chutinského:**
Řím 5,17–6,2; Mat 9,14–17
- Řím 3,19–26; Mat 7,1–8

2. NEDĚLE PO 50nici; VŠECH SVATÝCH ZEMÍ NAŠICH a všech ctihodných a bohosných Otců Svaté Hory Athonské

hlas 1. — Řím 2,10–16; Mat 4,18–23
Žid 11,33–12,2; Mat 4,25–5,12 (*světcům*)
»Pojďte za Mnou a učiním vás rybáři lidí.«

- Řím 7,1–13; Mat 9,36–10,8
- Řím 7,14–8,2; Mat 10,9–15
- Řím 8,2–13; Mat 10,16–22
- Řím 8,22–27; Mat 10,23–31
- Řím 9,6–19; Mat 10,32–36; 11,1
- Řím 3,28–4,3; Mat 7,24–8,4

3. NEDĚLE PO 50nici; nemějte starost o pozemské věci

hlas 2. — Řím 5,1–10; Mat 6,22–33
»Hleďte nejprv Království Božího a spravedlnosti Jeho, a všechno ostatní bude vám přidáno.«

- Řím 9,18–33; Mat 11,2–15
- Řím 10,11–11,2; Mat 11,16–20
- Řím 11,2–12; Mat 11,20–26
- Řím 11,13–24; Mat 11,27–30
- Řím 11,25–36; Mat 12,1–8
- Řím 6,11–17; Mat 8,14–23

4. NEDĚLE PO 50nici; o víře setníkův

hlas 3. — Řím 6,18–23; Mat 8,5–13
»...Jdi, a jak jsi uvěřil, staň se tobě.«

- Řím 12,4–5; 15–21; Mat 12,9–13
- Řím 14,9–18; Mat 12,14–16; 22–30

- Řím 15,7–16; Mat 12,38–45
- Řím 15,17–29; Mat 12,46–13,3 pol.
- Řím 16,1–16; Mat 13,3–9
- Řím 8,14–21; Mat 9,9–13

5. NEDĚLE PO 50nici; o vymítnutí běsů z dvou posedlých

hlas 4. — Řím 10,1–10; Mat 8,18–22; 28–9,1
»Pojď za Mnou, a nech, ať mrtví pohřbívají své mrtvé.«

- Řím 16,17–24; Mat 13,10–23
- 1.Kor 1,1–9; Mat 13,24–30
- 1.Kor 2,9–3,8; Mat 13,31–36 pol.
- 1.Kor 3,18–23; Mat 13,36–43
- 1.Kor 4,5–8; Mat 13,44–54 pol.
- Řím 9,1–5; Mat 9,18–26

6. NEDĚLE PO 50nici; o uzdravení mrtvici raněného

hlas 5. — Řím 12,6–14; Mat 9,1–8
»Doufej, synu, odpouštějí se tobě hříchové tvoji.«

- 1.Kor 5,9–6,11; Mat 13,54–58
- 1.Kor 6,20–7,12; Mat 14,1–13
- 1.Kor 7,12–24; Mat 14,35–15,11
- 1.Kor 7,24–35; Mat 15,12–21
- 1.Kor 7,35–8,7; Mat 15,29–31
- Řím 12,1–3; Mat 10,37–11,1

7. NEDĚLE PO 50nici; uzdravení dvou slepých a němého posedlého

hlas 6. — Řím 15,1–7; Mat 9,27–35
»Věřte-li, že to mohu učiniti? ... Podle víry vaší staniž se vám.«

- 1.Kor 9,13–18; Mat 16,1–6
- 1.Kor 10,5–12; Mat 16,6–12
- 1.Kor 10,12–22; Mat 16,20–24
- 1.Kor 10,28–11,7; Mat 16,24–28
- 1.Kor 11,8–22; Mat 17,10–18
- Řím 13,1–10; Mat 12,30–37

8. NEDĚLE PO 50nici; nasycení pěti tisíců Památka svatých Otců šesti všeobecných sněmů (přesunout k 16. červenci)

hlas 7. — 1.Kor 1,10–18; Mat 14,14–22
Žid 13,7–16; Jan 17,1–13 (*svatým Otcům*)

Vzal Ježíš pět chlebů a dvě ryby, a vzhledl k nebi, požehnal ... I jedli všichni a nasýtiti se... bylo *jich* asi pět tisíc mužů, kromě žen a dětí.«

- 1.Kor 11,31–12,6; Mat 18,1–11
- 1.Kor 12,12–26; Mat 18,18–22; 19,1–2; 13–15
- 1.Kor 13,4–14,5; Mat 20,1–16
- 1.Kor 14,6–19; Mat 20,17–28
- 1.Kor 14,26–40; Mat 21,12–14; 17–20
- Řím 14,6–9; Mat 15,32–39

9. NEDĚLE PO 50nici; Kristus kráčí po moři

hlas 8. — 1.Kor 3,9–17; Mat 14,22–34

»Ježíš vztáhl ruku, uchopil ho a řekl jemu: „Malověrný, proč jsi pochyboval?“«

- 1.Kor 15,12–19; Mat 21,18–22
- 1.Kor 15,29–38; Mat 21,23–27
- 1.Kor 16,4–12; Mat 21,28–32
- 2.Kor 1,1–7; Mat 21,43–46
- 2.Kor 1,12–20; Mat 22,23–33
- Řím 15,30–33; Mat 17,24–18,4

10. NEDĚLE PO 50nici; síla víry, modlitby a postu

hlas 1. — 1.Kor 4,9–16; Mat 17,14–23

»Budete-li mít víru, jako zrnko hořčičné, řeknete hoře této – přejdi odsud tam, a přejde; nebude vám nic nemožného.«

- 2.Kor 2,4–15; Mat 23,13–22
- 2.Kor 2,14–3,3; Mat 23,23–28
- 2.Kor 3,4–11; Mat 23,29–39
- 2.Kor 4,1–6; Mat 24,13–28
- 2.Kor 4,13–18; Mat 24,27–33; 42–51
- 1.Kor 1,3–9; Mat 19,3–12

11. NEDĚLE PO 50nici; o nemilosrdném služebníkovi

hlas 2. — 1.Kor 9,2–12; Mat 18,23–35

»Tak *zle* učiní Otec můj nebeský vám, jestliže neodpustíte jeden každý bratru svému ze srdcí svých provinění jeho.«

- 2.Kor 5,10–15; Mar 1,9–15
- 2.Kor 5,15–21; Mar 1,16–22
- 2.Kor 6,11–16; Mar 1,23–28

- 2.Kor 7,1–10; Mar 1,29–35
- 2.Kor 7,10–16; Mar 2,18–22
- 1.Kor 1,26–29; Mat 20,29–34

12. NEDĚLE PO 50nici; o zlém moci bohatství

hlas 3. — 1.Kor 15,1–11; Mat 19,16–26

»Chceš-li dokonalým býti, jdi, prodej, co máš, a rozdej chudým, a budeš mít poklad v nebi; a pojď, následuj Mne.«

- 2.Kor 8,7–15; Mar 3,6–12
- 2.Kor 8,16–9,5; Mar 3,13–19
- 2.Kor 9,12–10,7; Mar 3,20–27
- 2.Kor 10,7–18; Mar 3,28–35
- 2.Kor 11,5–21; Mar 4,1–9
- 1.Kor 2,6–9; Mat 22,15–22

13. NEDĚLE PO 50nici; o zhoubě nepoctivých vinařů

hlas 4. — 1.Kor 16,13–24; Mat 21,33–42

»Zlé vinaře Hospodář zahubí, a vinici svou odevzdá jiným, kteří mu z ní budou přinášet užitek.«

- 2.Kor 12,10–19; Mar 4,10–23
- 2.Kor 12,20–13,2; Mar 4,24–34
- 2.Kor 13,3–13; Mar 4,35–41
- Gal 1,1–10; 20–2,5; Mar 5,1–20
- Gal 2,6–10; Mar 5,22–24; 35–6,1
- 1.Kor 4,1–5; Mat 23,1–12

14. NEDĚLE PO 50nici; o Králově hostině a svatebním šatu

hlas 5. — 2.Kor 1,21–2,4; Mat 22,1–14

»Mnoho jest povoláných, ale málo vyvolaných.«

- Gal 2,11–16; Mar 5,24–34
- Gal 2,21–3,7; Mar 6,1–7
- Gal 3,15–22; Mar 6,7–13
- Gal 3,23–4,5; Mar 6,30–45
- Gal 4,8–21; Mar 6,45–53
- 1.Kor 4,17–5,5; Mat 24,1–13

15. NEDĚLE PO 50nici; o největších příkázáních

hlas 6. — 2.Kor 4,6–15; Mat 22,35–46

»Milovati budeš Pána a Boha svého z celého srdce svého, a z celé duše své, a ze vši mysli své... Milovati budeš bližního svého jako sebe samého.«

- Gal 4,28–5,10; Mar 6,54–7,8pol.
- Gal 5,11–21; Mar 7,5–16
- Gal 6,2–10; Mar 7,14–24
- Efez 1,1–9; Mar 7,24–30
- Efez 1,7–17; Mar 8,1–10
- 1.Kor 10,23–28; Mat 24,34–44

16. NEDĚLE PO 50nici; o svěřených hřivnách

hlas 7. — 2.Kor 6,1–10; Mat 25,14–30

»Každému majícímu *duchovní bohatství* bude přidáno, a bude hojně mít; tomu pak, kterýž nemá, bude odňato i to, co se zdá mít... Kdo má uši k slyšení, slyš.«

- Efez 1,22–2,3; Mar 10,46–52
- Efez 2,19–3,7; Mar 11,11–23
- Efez 3,8–21; Mar 11,23–26
- Efez 4,14–19; Mar 11,27–33
- Efez 4,17–25; Mar 12,1–12
- 1.Kor 14,20–25; Mat 25,1–13

17. NEDĚLE PO 50nici; o víře ženy kanaanějské

hlas 8. — 2.Kor 6,16–7,1; Mat 15,21–28

»Ó ženo, veliká jest víra tvá; staniž se tobě, jak žádáš.«

- Efez 4,25–32; Luk 3,19–22
- Efez 5,20–26; Luk 3,23–4,1
- Efez 5,25–33; Luk 4,1–15
- Efez 5,33–6,9; Luk 4,16–22
- Efez 6,18–24; Luk 4,22–30
- 1.Kor 15,39–45; Luk 4,31–36

18. NEDĚLE PO 50nici; zázračný rybolov na hlubině

hlas 1. — 2.Kor 9,6–11; Luk 5,1–11

»Zajed na hlubinu a rozestři síť...«

- Filip 1,1–7; Luk 4,37–44
- Filip 1,8–14; Luk 5,12–16
- Filip 1,12–20; Luk 5,33–39
- Filip 1,20–27; Luk 6,12–19
- Filip 1,27–2,4; Luk 6,17–23pol.
- 1.Kor 15,58–16,3; Luk 5,17–26

19. NEDĚLE PO 50nici; o lásce k nepřátelům

hlas 2. — 2.Kor 11,31–12,9; Luk 6,31–36

»Buďte milosrdní, jakož i Otec váš milosrdný *ke všem* jest.«

- Filip 2,12–16; Luk 6,24–30
- Filip 2,17–23; Luk 6,37–45
- Filip 2,24–30; Luk 6,46–7,1
- Filip 3,1–8; Luk 7,17–30
- Filip 3,8–19; Luk 7,31–35
- 2.Kor 1,8–11; Luk 5,27–32

20. NEDĚLE PO 50nici; o vzkříšení mládence

hlas 3. — Gal 1,11–19; Luk 7,11–16

»I řekl Ježíš *mrtvému*: »Jinochu, tobě pravím, vstaň!«

- Filip 4,10–23; Luk 7,36–50
- Kol 1,1–2; 7–11; Luk 8,1–3
- Kol 1,18–23; Luk 8,22–25
- Kol 1,24–29; Luk 9,7–11
- Kol 2,1–7; Luk 9,12–18
- 2.Kor 3,12–18; Luk 6,1–10

21. NEDĚLE PO 50nici; o rozséváči a rozličném půdě

hlas 4. — Gal 2,16–20; Luk 8,5–15

»*Setba, která* v dobrou zemi padla a užitek *stonásobný přinesla*, to jsou ti, kteříž, uslyševše slovo *Boží*, zachovávají je v srdci čistém a dobrém a plod přinášejí v trpělivosti.«

- Kol 2,13–20; Luk 9,18–22
- Kol 2,20–3,3; Luk 9,23–27
- Kol 3,17–4,1; Luk 9,44–50
- Kol 4,2–9; Luk 9,49–56
- Kol 4,10–18; Luk 10,1–15
- 2.Kor 5,1–10; Luk 7,2–10

22. NEDĚLE PO 50nici; o boháči a chudém Lazaru.

Památka svatých Otců 7. všeobecného sněmu (r. 787) (přesunout k 11. říjnu)

hlas 5. — Gal 6,11–18; Luk 16,19–31

Žid 13,7–16; Jan 17,1–13 (*svatým Otcům*)

»Jestliže *oni* Mojžiše a *svaté* proroky neposlouchají, i kdyby kdo z mrtvých vstal, neuvěří.«